

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

ΕΔΩΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ",

ΕΡΓΑΙΝΕΣΑΙ

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ" Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 106 - Καλομηνάς - Κερασινός (Μαΐος - Ιούνιος) 2014

ΟΦΙΤΕΣ ΟΡΓΑΝΟΠΑΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΕΣ

Στο άρθρο μου αυτό κάνω μία έρευνα και καταγραφή όλων των καλλιτεχνών που ασχολήθηκαν με την μουσική και την ψυχαγωγία των Οφιτών στον Πόντο και στην Ελλάδα. Δυστυχώς πέρασαν πάνω από 85 χρόνια και δεν έγινε μια σωστή καταγραφή για να μείνουν στην Ιστορία και Λαογραφία για τους νεότερους να ξέρουν.

Είχα από καιρό αυτή την επιθυμία να καταγράψω και να περιγράψω τους ανθρώπους μας που ασχολήθηκαν με την τέχνη. Τώρα το λέμε τέχνη. Τότε ήταν η ανάγκη για την ψυχαγωγία και επιβίωσή τους. Οι παππούδες μας από τον Πόντο, την Ρωσία και αλλού, έφεραν μαζί τους και τα αγαπημένα μουσικά όργανα τους. Την Λύρα (κεμεντσέ) και τον Ασκό (Τουλούμ ζουρνά). Θα ήταν υπερβολικό να πω ότι, η μουσική, ο χορός και η Ορθόδοξη πίστη κράτησαν τους Έλληνες Χριστιανούς, όρθιους, ζωντανούς και απροσκύνητους, χιλιάδες χρόνια μέσα σε άλλες φυλές και κράτη με άλλη θρησκεία και πολιτισμό.

Για την αγάπη των ποντίων για την λύρα και ασκό φέρνω ένα παράδειγμα. Πριν πόσα χρόνια όταν η Βιργίνια Τσουδερού, Υπουργός Εξωτερικών στάλθηκε στην εμπόλεμη περιοχή της Ρωσίας για να φέρει τους Έλληνες Ποντίους της χώρας, μάζε-

ψε όσους βρήκε και ήρθαν ένα πλοίο πρόσφυγες, ταλαιπωρημένοι και νοσταλγοί στο λιμάνι της Αλεξανδρούπολης. Στο κατάστρωμα ήταν καθισμένος ένας πόντιος Λυράρης και έπαιζε για τον ερχομό στην πατρίδα Ελλάδα.

συνέχεια στη σελ. 4

ΟΦΙΤΙΚΟ

ΣΥΝΑΠΑΝΤΕΜΑ 2014

Σάββατο 16 - Κυριακή 17 Αυγούστου στη Νέα Τραπεζούντα Πιερίας

Όπως κάθε Αύγουστο έτσι και φέτος ο Σύλλογος Αλέξανδρος Υψηλάντης Νέας Τραπεζούντας Πιερίας, διοργανώνει το << Οφίτικο Συναπάντεμα >> το Σάββατο 16 και την Κυριακή 17 Αυγούστου στο χώρο της κεντρικής πλατείας του χωριού. Εδώ και χρόνια η εκδήλωση αυτή αποτελεί σημείο αναφοράς και συνάντησης όλων των Οφιτών, που βρίσκονται διάσπαρτοι σε πολλές πόλεις και χωριά της πατρίδας μας αλλά και Οφιτών που διαμένουν στο εξωτερικό. Το Δ. Σ του Συλλόγου καλεί όλα τα μέλη του, του συγχωριανούς, τους απανταχού Οφίτες και φίλους του Συλλόγου να παραβρεθούν στο << Οφίτικο Συναπάντεμα >> προκειμένου όλοι μαζί να διασκεδάσουμε και να χορέψουμε με καλή παραδοσιακή ποντιακή μουσική. Στο καλλιτεχνικό πρόγραμμα θα συμμετέχουν:

Σάββατο 16 Αυγούστου

Λύρα: Πιπερίδης Δημήτρης

Λύρα: Παραδεισόπουλος Βαγγέλης

Τραγούδι: Γιώργος Σοφινιάδης

Τραγούδι: Πόλυς Εφραιμίδης

Ντραμς: Τριαντάφυλλος Γαργαετίδης

Αρμόνιο: Κώστας Αντωνιάδης

Κυριακή 17 Αυγούστου

Λύρα: Λάζος Ιωαννίδης

Λύρα: Αλέξανδρος Αλχαζίδης

Τραγούδι: Γιώργος Ιωαννίδης

Τραγούδι-Λύρα: Χρήστος Συρανίδης

Ντραμς: Βαγγέλης Παραδεισόπουλος

Αρμόνιο: Κώστας Αντωνιάδης

Με τιμή το Δ. Σ του Συλλόγου.

Σ' ένα καράβι γεμάτο όνειρα

Καλοκαιρινή γιορτή του νηπιαγωγείου Ν.Τραπεζούντας

Την Τετάρτη 11-6-2014 παρουσιάστηκε στην σκηνή του πολιτιστικού συλλόγου «Αλέξανδρος Υψηλάντης» η αποχαιρετιστήρια καλοκαιρινή γιορτή του νηπιαγωγείου Ν.Τραπεζούντας.

Τι συνέβη άραγε μέσα «Σ' ένα καράβι γεμάτο όνειρα» όταν εκεί ταξιδεύουν παιδιά από διαφορετικές χώρες; Στο θεατρικό αυτό, το καράβι της φιλίας, της συμφιλίωσης και της αγάπης είχε ετοιμαστεί για το πρώτο του ταξίδι. Μαζί του ταξίδεψαν τα όνειρα, οι ελπίδες και τα χαμόγελα των παιδιών όλου του κόσμου.

Οι ήρωες του ταξιδιού μας ζωντάνεψαν μέσα από τις φωνές των μικρών μαθητών του νηπιαγωγείου μας και έστειλαν μηνύματα θετικά για τα δικαιώματα των παιδιών σε όλα τα μέλη της τοπικής κοινωνίας, τους γονείς και όλους τους παρευρισκόμενους.

Στην παράσταση παρουσιάστηκε και το καινοτόμο πολιτιστικό πρόγραμμα «Μπορεί να είμαι μικρό, έχω όμως δικαίωμα κι εγώ», στο οποίο συμμετείχε το νηπιαγωγείο μας στην διάρκεια όλης της σχολικής χρονιάς. Κατόπιν τα παιδιά δίνοντας τον καλύτερο τους εαυτό κέρδισαν το χειροκρότημα όλων.

Οι νηπιαγωγοί

Τα παιδιά του νηπιαγωγείου και οι νηπιαγωγοί στο τέλος της γιορτής

ΥΨΗΛΑΝΤΕΙΟΣ ΑΓΩΝΑΣ ΔΡΟΜΟΥ 2014

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 28 Σεπτεμβρίου 2014, 11:30 πμ

ΤΟΠΟΣ: Νέα Τραπεζούντα Πιερίας

ΑΠΟΣΤΑΣΗ: 10.000 μέτρων

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΣ: Μορφωτικός Ποντιακός Σύλλογος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας "Αλέξανδρος Υψηλάντης" σε συνεργασία με τον Αθλητικό Πολιτιστικό Σύλλογο Δρομέων Πιερίας "ΖΕΥΣ".

Ο Μορφωτικός Ποντιακός Σύλλογος Νέας Τραπεζούντας Πιερίας "Αλέξανδρος Υψηλάντης" σε συνεργασία με τον Αθλητικό Πολιτιστικό Σύλλογο Δρομέων Πιερίας "ΖΕΥΣ" διοργανώνει και προκηρύσσει τον «Υψηλάντειο Αγώνα Δρόμου 2014» συνολικής απόστασης 10.000 μ. Ως ημερομηνία διεξαγωγής ορίζεται η 28η Σεπτεμβρίου 2014, ημέρα Κυριακή και ώρα 11:30.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ: Ως αφετηρία και τερματισμός ορίζεται η κεντρική πλατεία Νέας Τραπεζούντας. Το τερνόν περιλαμβάνει άσφαλο (κυρίως) και χαλίκι. Η διαδρομή είναι ευχάριστη αλλά και ιδιαίτερα απαιτητική καθώς συμπεριλαμβάνει συχνές υψομετρικές αυξομειώσεις.

Συγκεκριμένα: τα πρώτα 2,5 χιλιόμετρα είναι ελαφρώς κατηφορικά έως πολύ κατηφορικά και παρέχουν στους συμμετέχοντες δρομείς την ευκαιρία μιας καλής προθέρμανσης. Μετά, και έως τα 3,2 χλμ ακολουθεί μία μάλλον απότομη ανηφόρα και οι αθλητές κατευθύνονται προς την Σεβαστή. Από τα 3,2 έως 6,7 χλμ (κατεύθυνση προς Κορινό και Κάτω Άγιο Ιωάννη) η διαδρομή είναι επίπεδη και κατηφορική και οι αθλητές κινούνται έχοντας μία πανέμορφη θέα του Όλυμπου. Πριν την είσοδο των αθλητών στον Κάτω Άγιο Ιωάννη τους περιμένει μία δύσκολη αλλά σύντομη ανηφόρα 250 μ. Μετά την ανηφόρα αυτή οι αθλητές κινούνται περιφερειακά του Κάτω Άγιου Ιωάννη και έως το 8,8 χλμ η διαδρομή είναι κατηφορική και επίπεδη. Οι αθλητές θα πρέπει να υποθηκεύσουν δυνάμεις για τα τελευταία 1200 μ (αφήνοντας τον Κάτω Άγιο Ιωάννη και κατευθυνόμενοι προς στην Νέα Τραπεζούντα) καθώς αυτά είναι συνεχόμενη ανηφόρα! Τα τελευταία 150 μ προς την κεντρική πλατεία Νέας Τραπεζούντας είναι επίπεδα.

ΚΟΣΤΟΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ: Ορίζεται στα 3 ευρώ. Το ποσό θα πρέπει να καταβληθεί με την παραλαβή του αριθμού συμμετοχής.

ΠΑΡΑΛΑΒΗ ΑΡΙΘΜΩΝ: Οι συμμετέχοντες θα πρέπει να βρίσκονται έως και μία ώρα πριν την εκκίνηση στην πλατεία του χωριού για την παραλαβή των αριθμών τους.

ΕΠΙΤΗΡΗΣΗ – ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ: Αν και η διαδρομή δεν θα έχει ιδιαίτερη κίνηση, σε όλο το μήκος της, θα επιτηρείται από ποδηλάτες του Συλλόγου «Ποδηλατική Από-δραση Πιερίας» καθώς και από εθελοντές του συλλόγου. Επίσης, στον αγώνα θα συνδράμουν οι Ραδιοερασιτέχνες Πιερίας.

Ο αγώνας θα καλυφθεί υγειονομικά από το Σώμα εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών του ΕΕΣ και τη Διασωστική Ομάδα Πιερίας. Επίσης, η παρουσία γιατρού είναι εξασφαλισμένη.

Η διαδρομή θα διαφυλάσσεται, σε κομβικά σημεία της, από το Αστυνομικό Τμήμα της Περιφέρειας Κατερίνης.

ΕΚΔΟΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ: Η χρονομέτρηση των αθλητών και η έκδοση των αποτελεσμάτων είναι υπό την εποπτεία της οργανωτικής επιτροπής.

ΗΛΙΚΙΑΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ: Δεν υπάρχουν.

ΜΕΤΑΛΛΙΑ – ΠΑΡΟΧΕΣ: Σε όλους τους τερματισσάντες αθλητές θα δοθούν μετάλλια πρωτότυπα και μοναδικά καθώς και αναμνηστικά διπλώματα. Επιπρόσθετα, στους τρεις πρώτους άνδρες και στις τρεις πρώτες γυναίκες της γενικής κατάταξης θα γίνουν ειδικά βραβεία - αναμνηστικά της επιτυχίας τους.

Σταθμός ανεφοδιασμού θα υπάρχει στο 5ο χιλιόμετρο της διαδρομής. Η χιλιομετρική ένδειξη θα είναι ανά χιλιόμετρο.

Στο τερματισμό θα υπάρχουν νερά και φρούτα καθώς και μπουφές με παραδοσιακά ποντιακά εδέσματα προσφορά των κατοίκων του χωριού. Θα ακολουθήσει παραδοσιακό ποντιακό γλέντι για όσους επιθυμούν να επιδείξουν τις χορευτικές τους ικανότητες.

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ – ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ: Προθεσμία υποβολής δηλώσεων συμμετοχής ορίζεται η Τετάρτη 24 Σεπτεμβρίου 2014.

Οι διοργανωτές παρακαλούν για την έγκαιρη αποστολή των δηλώσεων συμμετοχής για να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του αγώνα με επιτυχία. Οι σύλλογοι δρομέων ενθαρρύνονται να στείλουν ομαδικά τις συμμετοχές τους.

Η αποστολή των δηλώσεων συμμετοχής γίνεται με email στο ipsilantios@gmail.com ή με αποστολή fax στο 2351091291. Στις δηλώσεις συμμετοχής (δεν υπάρχει συγκεκριμένη φόρμα) θα πρέπει υποχρεωτικά να αναγράφονται τα εξής στοιχεία των αθλητών: όνομα, επώνυμο, σύλλογος, τόπος διαμονής, τηλέφωνο επικοινωνίας, υπογραφή. Ο κάθε αθλητής θα πρέπει να βεβαιώνει ότι τρέχει με δική του ευθύνη και έχει εξεταστεί πρόσφατα από ιατρό.

Δικαίωμα συμμετοχής έχουν όλοι οι αθλητές και αθλήτριες, άνω των 18 ετών. Η συμμετοχή σε άτομα κάτω των 18 δεν θα επιτραπεί.

ΠΡΟΣΒΑΣΗ: Η Νέα Τραπεζούντα βρίσκεται μεταξύ Κορινού και Κατερίνης σε απόσταση 7 χλμ. και από τα δύο. Συνιστάται οι οδηγοί να αφήσουν την εθνική οδό στην έξοδο για Κορινό. Μετά, θα ακολουθήσουν τις πινακίδες για Κατερίνη (αριστερά) κινούμενοι στην Παλαιά Εθνική οδό. Στα πρώτα φανάρια που θα συναντήσουν (Νέα Χράνη) θα στρίψουν δεξιά (υπάρχουν και οι σχετικές πινακίδες). Η Ν. Τραπεζούντα είναι αμέσως μετά το χωριό του Κάτω Αγίου Ιωάννη.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: Πληροφορίες για τον αγώνα δίνονται στα τηλέφωνα 6974320831 (Γρηγοριάδης Δημήτρης) και 6937054415 (Παραδεισόπουλος Βασίλης). Επίσης, μπορείτε να επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του Συλλόγου ΑΠΣΔ Πιερίας «ΖΕΥΣ» (<http://www.zeusrunnersclub.gr>).

Με εκτίμηση

Η οργανωτική επιτροπή

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ ΓΙΑ ΤΑ «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Σπυρούλη Φανή	100 €
Σισμανίδης Κωνσταντίνος	10 €
Παναγιωτίδης Ηλίας	50 €
Αθανασιάδης Η. Ιωάννης	20 €
Αλχαζίδης Σπ. Αναστάσιος	30 €
Κασίνος Γεώργιος	50 €
Πολυχρονίδης Κων. Αναστάσιος	20 €
Σεϊταρίδου Μιχ. Όλγα	20 €
Πανόπουλος Κωνσταντίνος	10 €
Ανθόπουλος Σπύρος	20 €
Βασιλειάδου Ειρήνη	10 €
Αβραμίδης Στ. Αναστάσιος	20 €
Σεϊταρίδη Νικηφόρα	10 €

Τα ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ μας

Απεβίωσαν:

Την Παρασκευή 9 Μαΐου 2014 απεβίωσε ο **Μαυρόπουλος Αντώνιος** του Σταύρου ετών 85, κάτοικος Αδελαΐδος Αυστραλίας.

Την Δευτέρα 7 Ιουλίου 2014 απεβίωσε ο **Κωνσταντίνος Χαριτόπουλος** του Χαραλάμπου ετών 88, κάτοικος Ν. Τραπεζούντας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αγαπητοί συνδρομητές της εφημερίδας μας με την παρούσα ανακοίνωση σας κάνουμε γνωστό και κυρίως σε αυτούς που διαμένουν στο εξωτερικό ότι μπορείτε το αντίτιμο της συνδρομής των «ΟΦΙΤΙΚΩΝ ΝΕΩΝ» να το καταβάλετε στα υποκαταστήματα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας και στον αριθμό λογαριασμού του Συλλόγου **BIC ETHNGRAA** (6001103730000037329617411) Το Δ.Σ. του Συλλόγου και η Συντακτική Επιτροπή της Εφημερίδας

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Φίλες και φίλοι του συλλόγου μας σας γνωστοποιούμε ότι το νέο EMAIL του συλλόγου είναι το info@ipsilantis.gr.

Από το Δ.Σ.

Η ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

Ενημερώνουμε τους φίλους του συλλόγου μας ότι έχει αναρτηθεί στο διαδίκτυο η ιστοσελίδα μας με διεύθυνση www.ipsilantis.gr.

Η ιστοσελίδα περιέχει το ιστορικό του συλλόγου μας και τα διάφορα τμήματα του με τις δραστηριότητες τους. Υπάρχουν ιστορικά και λαογραφικά στοιχεία για την επαρχία του Όφεως στον Πόντο. Υπάρχει αρχείο σε μορφή PDF της εφημερίδας του Συλλόγου μας «ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ»

Επίσης ο επισκέπτης μπορεί να δει το φωτογραφικό αρχείο με φωτογραφίες από τις δραστηριότητες του Συλλόγου αλλά και με φωτογραφίες από την ζωή των κατοίκων της Νέας Τραπεζούντας από την ίδρυσή της έως και σήμερα. Ο επισκέπτης της μπορεί επίσης να ενημερωθεί για την ίδρυση της Νέας Τραπεζούντας από τους πρόσφυγες που ήρθαν από τον Όφι του Πόντου.

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Δίμηνη έκδοση ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ" Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο ο πρόεδρος του Συλλόγου ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ: Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλέφωνο - Fax: 23510 91291, E-mail: info@ipsilantis.gr

WEB SITE: www.ipsilantis.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δ.Σ. Συλλόγου

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Τερζίδης Αριστείδης

Μεγαλόπουλος Ιωάννης

Σεϊταρίδης Δημοσθένης

Τερζίδης Βασίλειος

Εκτύπωση: Τυπογραφείο "Παναγιωτίδης" - 23510 23625

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Φυσικά πρόσωπα: 10 ευρώ

Σύλλογοι - Κοινότητες: 30 ευρώ

Τράπεζες - Επιχειρήσεις Α.Ε. 45 ευρώ

Εξωτερικού:

Για χώρες Ευρώπης 25 ευρώ

Για άλλες Ηπείρους 30 δολ. ΗΠΑ

Επιταγές - εμβάσματα:

Ιωαννίδης Βασίλης - Ταμίας

60100 Νέα Τραπεζούντα

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους και όχι του Συλλόγου "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ"

του Χρήστου Γιανταμίδη
Απόστρατου Αξιωματικού
του Πολεμικού Ναυτικού

Αν και δεν είμαι γλωσσολόγος, θα προσπαθήσω να αναπτύξω τις ρίζες και την εξέλιξη της ποντιακής διαλέκτου, στηριζόμενος σε ιστορικές μαρτυρίες/καταγραφές αρχαίων αλλά και σύγχρονων ιστορικών.

Πριν όμως αναφερθώ στην ποντιακή διάλεκτο, κρίνεται σκόπιμο να αναφερθώ συνοπτικά στο ποιοι και πότε εποίκησαν (μετανάστευσαν για νέες πατρίδες) τα πλούσια εδάφη του ευρύτερου χώρου του Ευξείνου Πόντου.

Σύμφωνα με τον Michael Rostovtzeff,

«Κύρου Ανάβαση», που αναφέρεται στην Τραπεζούντα ως «πόλιν ελληνίδα οικουμένην εν τω ευξείνω Πόντο, Συνοπέων αποικία».

Μέσω της ιωνικής-αττικής γλώσσας ο ελληνικός πολιτισμός διαδόθηκε και επεκράτησε στον Πόντο εξελιγίζοντας και όποιους ιθαγενείς συναντούσαν. Ιδιαίτερα δε, κυριάρχησε στο βασίλειο του Πόντου που δημιουργήθηκε από την παρθικής καταγωγής δυναστεία των Μυθιδρατών (302-64 π.Χ.).

Οι Έλληνες του Πόντου από τον 9ο αιώνα π.Χ. μέχρι την ίδρυση της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας

Μετά το 1461, ημερομηνία άλωσης της πρωτεύουσας των Κομνηνών της Τραπεζούντας από τους Οθωμανούς, οι Έλληνες κάτοικοι του Ευξείνου Πόντου εξακολουθούσαν να ομιλούν την ποντιακή διάλεκτο, πλην ορισμένων περιοχών, όπου οι χριστιανοί κάτοικοι κυρίως εσωτερικά του Πόντου, λόγω της μεγάλης καταπίεσης που δέχονταν από τους Οθωμανούς δυνάστες, έπρεπε να επιλέξουν την γλώσσα ή την θρησκεία τους και επέλεξαν να κρατήσουν την πίστη τους, γιατί εάν άλλαζαν θρησκεία, πάραυτα άλλαζαν και εθνότητα, και έτσι οι περιοχές αυτές ομιλούσαν την τουρκική. Οι αποκαλούμενοι τουρκόφωνοι, αλλά χριστιανοί στο θρη-

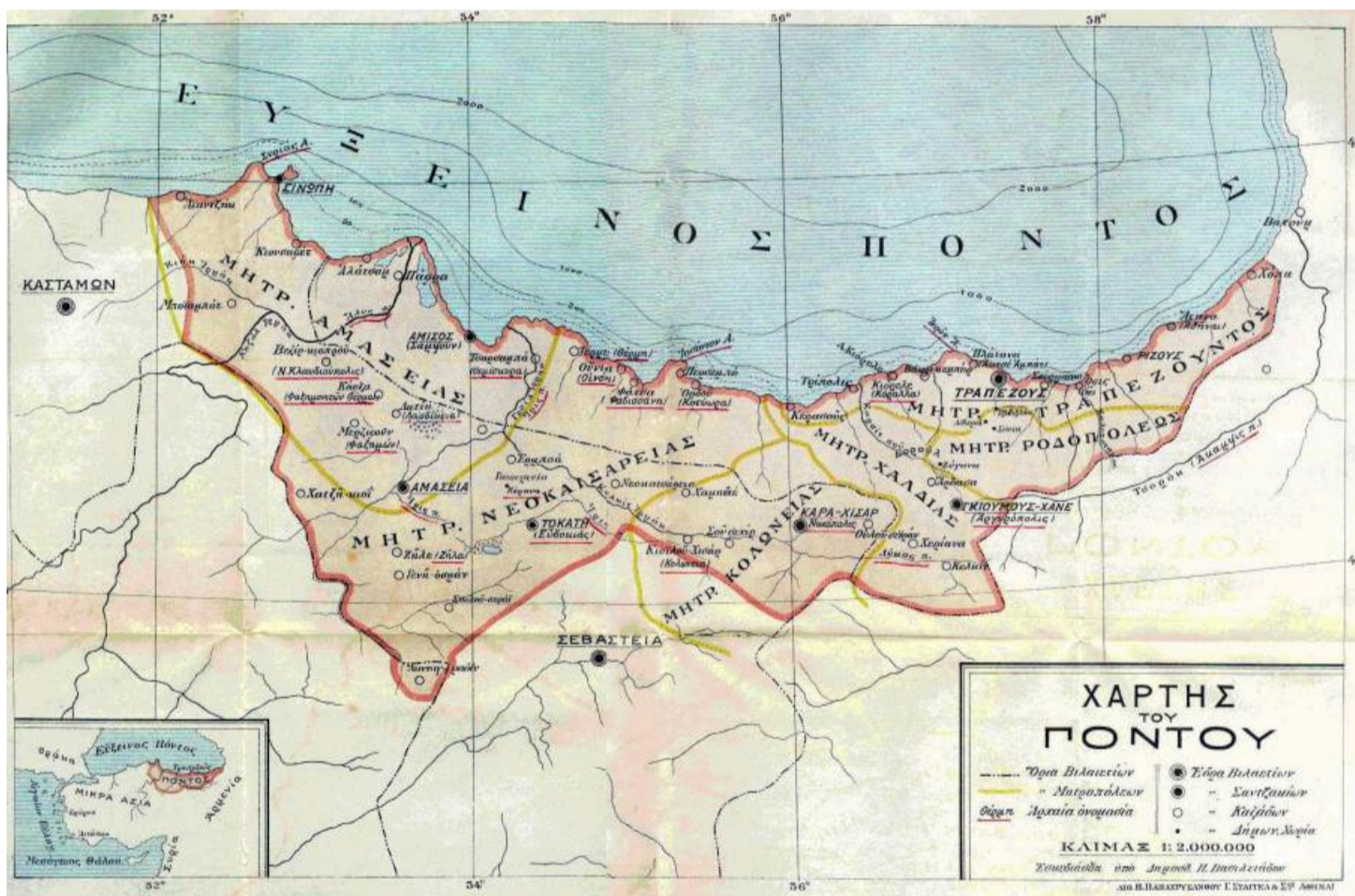
νοικισμούς και χωριά της Μακεδονίας όπου οι περιοχές αυτές αποτελούνταν αμιγώς από κατοίκους του Πόντου. Με την πάροδο όμως του χρόνου, οι νεώτερες γενεές, ερχόμενοι σε επαφή με την γραπτή νεοελληνική γλώσσα και με την μίξη των πληθυσμών, έπαψαν να ομιλούν την ποντιακή διάλεκτο των προγόνων τους και κατά συνέπεια η ποντιακή διάλεκτος θα έχει την τύχη των προφορικών λόγων, δηλαδή θα συμπεριληφθεί στις νεκρές γλώσσες, και σύμφωνα με την γλωσσολογία μια γλώσσα ή διάλεκτος χωρίς φυσικούς ομιλητές είναι εξ ορισμού νεκρή, παρά τις προσπάθειες που γίνονται για την διατήρησή της στην ζωή.

Σήμερα, όσο παράδοξο και αν ακούγεται η ιστορική αυτή διάλεκτος ομιλείται όπως ακριβώς την ομιλούσαν οι πρόγονοι του προσφυγικού ελληνισμού του Πόντου, στις περιοχές του Όφης και της Τόνγιας από 300.000 ελληνόφωνους κατοίκους, των οποίων οι πρόγονοί τους εξισλαμίσθηκαν και δεν υπήχθησαν εις την ανταλλαγή ως Μουσουλμάνοι στο θρησκειομα, όπως η Συνθήκη της Λωζάνης προέβλεπε την ανταλλαγή των πληθυσμών με κριτήριο μόνο το θρησκειομα. Ο Τούρκος συγγραφέας Ομέρ Ασάν στο βιβλίο του «Ο Πολιτισμός του Πόντου», γράφει: «Οι χωρικοί στο Ερηνκιοί του Όφειας μιλούσαν μεταξύ τους μια γλώσσα που την έμαθαν μου απάντησαν: «Εμείς, αυτήν την γλώσσα μιλούσαμε, τα τουρκικά τα μάθαμε μετά».....Άρα τα ρωμαίικα ήταν η μητρική μας γλώσσα ενώ τα τουρκικά τα είχαμε μάθει αργότερα.....» Επομένως τι ήμασταν εμείς; Ρωμιοί ή Τούρκοι; Στην σελίδα 46 γράφει: «Όταν οι Μιλήσιοι αποίκησαν τον Πόντο, αφομοίωσαν τις ντόπιες φυλές τις έκαναν να δεχτούν τον δικό τους πολιτισμό και τη δική τους θρησκεία.....Η ελληνική γλώσσα κυριάρχησε στο εμπόριο, στην επιστήμη και στην τέχνη». Το 2010 κάναμε ένα ταξίδι από την Ν.Τραπεζούντα στην Τραπεζούντα-Όφη επισκεπτόμενοι τις αλησμόνητες πατρίδες των παππούδων/γονέων μας, όπου διαπιστώσαμε ότι η ρωμαίικη γλώσσα όπως μας την περιγράφει ο συγγραφέας Ομέρ Ασάν, ομιλείτο όπως ακριβώς την ομιλούσαν οι παππούδες μας. Συμπεραίνεται λοιπόν ότι ένας λαός με κοινές ρίζες, με κοινή κουλτούρα και γλώσσα, με μια απόφαση, με απόφαση της Συνθήκης της Λωζάνης, το 1923 διασπάσθηκε σε δύο Έθνη.

Υ.Γ.

Ο συγγραφέας Ομέρ Ασάν μας παραθέτει το παρακάτω και με νόημα δημοτικό τραγούδι της περιοχής του.

**Θάλασσα Μαύρη Θάλασσα
Μαύρα που είναι τα νερά σου
Και σένα σαν κι μένανε
Μαύρη είναι η καρδιά σου.**

οι Έλληνες προσέγγισαν τις ακτές του Ευξείνου Πόντου γύρω στα 1100 π.Χ., δηλαδή την εποχή του σιδήρου. Ο Βυζαντινός Λόγιος Βησσαρίων ο Τραπεζούντιος θεωρεί την περιοχή του Πόντου ως πρωτοελληνικό, χαρακτηρίζοντας και την Τραπεζούντα «Πρεσβυτάτη είπερ άλλη της υπαρχούσης».

Ο J.Flamerayer στο βιβλίο του «Η Αυτοκρατορία της Τραπεζούντας» υποστηρίζει ότι η Σινώπη ιδρύθηκε από ελληνοπελασγικά φύλα το 1260 π.Χ.

Ο πρώτος όμως καταγεγραμμένος ελληνικός εποικισμός ήταν τον 9ο π.Χ, όταν οι Ίωνες της Μιλήτου ίδρυσαν την Ηράκλεια, την Σινώπη και στην συνέχεια επεκτάθηκαν στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο του Πόντου σύμφωνα και με τον γεωγράφο Στράβωνα.

Κατά συνέπεια η γλώσσα η οποία ομιλείτο τόσο στην περιοχή της Μιλήτου όσο και στον Ευξείνο Πόντο ήταν η αρχαϊζουσα ιωνική-αττική ελληνική γλώσσα, και αυτό μαρτυρείται και από τον ιστορικό Ξενοφώντα το 401π.Χ. στην

δεν έπαψαν ποτέ να έχουν δεσμούς με την μητροπολιτική Ελλάδα, ιδιαίτερα με την Αθήνα, όπως στο εμπορικό, στον οικονομικό, στο αμυντικό και στο πολιτισμικό τομέα.

Με την ίδρυση της Ανατολικής Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και την επικράτηση της χριστιανικής θρησκείας και στο Πόντο, το εθνόνυμιο «Έλλην» απωλέσθηκε καθόσον ταυτίστηκε με τον όρο «παγανιστής» και αντί αυτού επεκράτησε το όνομα Ρωμαίος ή Ρωμικός, η δε επίσημη γλώσσα της Αυτοκρατορίας κατά τον 7ο μ.Χ. αιώνα καθορίστηκε η καθαρεύουσα ελληνική γλώσσα.

Στον Πόντο όμως συνέχιζαν να ομιλούν την αρχαϊζουσα ιωνική-αττική γλώσσα, αλλά ως τοπική διάλεκτο, καθόσον η επίσημη γλώσσα τους, γραπτή και προφορική καθορίστηκε η καθαρεύουσα ελληνική γλώσσα όπως και της υπόλοιπης Βυζαντινής Αυτοκρατορίας της οποίας αποτελούσε η βορειοανατολική της περιοχή.

σκευμα, διατηρώντας έτσι, τις ελληνικές του ρίζες.

Η ποντιακή ήταν μια προφορική διάλεκτος και λόγω των μεγάλων αποστάσεων και την έλλειψη συχνής επικοινωνιακής επαφής μεταξύ των, δημιουργήθηκαν τα εξής ιδιώματα:

Το ιδίωμα της Τραπεζούντας, Μασούκας, Σάντας, Χαλδίας, Τρίπολης, Κερασούντας, Κοτυώρων και Αμισού καθώς και σε περιοχές στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας όπου πήγαν για μεταλλουργοί. Το ιδίωμα της Οινόης, της Αμισού. Το ιδίωμα της Ινέπολης, η οποία επηρεάστηκε από την κοινή νεοελληνική λόγω της εγγύτητας της με τον ελλαδικό χώρο. Το ιδίωμα του Όφης και των Σουρμένων. Το ιδίωμα της Σινώπης και το ιδίωμα της Νικόπολης.

Η ποντιακή αυτή διάλεκτος, με όλα τα αναφερόμενα ιδιώματά της με την εγκατάσταση των προσφύγων Ελλήνων του Πόντου στην Μητροπολιτική Ελλάδα το 1922-23, συνέχισε να ομιλείται όπου εγκαταστάθηκαν. Ιδιαίτερα σε συ-

ΟΦΙΤΕΣ ΟΡΓΑΝΟΠΑΙΚΤΕΣ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΕΣ

Συνέχεια από τη σελ. 1

Βασική αφορμή του άρθρου μου έγινε, όταν ένας Ιστορικός και Λαογράφος ο Γιώργος Χατζηελευθερίου από την Δράμα με έδρα την Αθήνα, μου ζήτησε να του δώσω ονόματα Οφιτών καλλιτεχνών. Έκανα τότε μια έρευνα και βρήκα, πάνω από είκοσι (20) ονόματα. Ήθελε να είναι και με παρατσούκλι τους. Ο άνθρωπος αυτός κάνει πολύ σπουδαία δουλειά και τα εκδίδει σε βιβλία που βοηθούν την Ιστορία και Λαογραφία των προσφύγων.

Περίπου δύο χρόνια τώρα και εγώ ψάχνω και καταγράφω το σπουδαίο γεγονός με τις λίγες δυνάμεις που διαθέτω. Είναι όμως πολύ ωραίο ψάχνοντας να βρίσκεις ονόματα και πρόσωπα των παππούδων και γονιών μας που πέρασαν από την ζωή στην αιωνιότητα. Από τον Πόντο, την Ρωσία και την Ρουμανία όσοι είχαν έρθει, είχαν το χάρισμα να παίζουν Λύρα, να τραγουδούν ή να ψέλνουν. Εγώ θα τους παρουσιάσω όσο μπορώ με πολλά στοιχεία για να τους θυμηθούμε νοσταλγικά. Επαγγελματίες δεν υπήρχαν πολλοί. Όλοι τους δημιουργούσαν κέφι στους γάμους, στα πανηγύρια και τους χορούς στις πλατείες από τα πρώτα χρόνια που έχτισαν τα χωριά τους και τις κοινωνίες όπου ζούσαν.

Αρχίζω την καταγραφή των ονομάτων με αλφαβητική σειρά. Και θέλω καλόπιστα να με κρίνετε. Η αρχή να γίνει και να δοθεί η έμπνευση και υποχρέωση στους νέους επιστήμονες για έρευνα.

- Αθανασιάδης Αντώνιος (ο Στρατηγός με τα κεστέκια) 1899 – 1975. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα. Παραδοσιακός Λυράρης για γάμους και πανηγύρια. Φορούσε στο στήθος πολλές αλυσίδες (κεστέκια) με σφυρίχτρα. Είχε ύψος στρατηγού με πολλά παράσημα.

- Αθανασιάδης Βασίλειος του Κ. (ο Χασαμπούκιας) 1932. Κιλκίς, Ν. Τραπεζούντα. Έπαιξε για πολύ λίγο Λύρα.

- Αβραμίδης Νικόλαος (της Μελάνας) 1910-1992. Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα. Ερασιτέχνης και αυτός. Μεράκι με το παίξιμο της Λύρας, που τα φέρανε μαζί τους από τη Ρωσία.

- Αλχαζίδης Νικόλαος (ο Καρακάσης) 1901 – 1984. Πόντος, Ν. Τραπεζούντα. Δεν ήταν επαγγελματίας, έπαιξε όποτε χρειαζόταν, όχι για πολύ καιρό. Ήταν άνθρωπος ανοιχτός για όλα, και για όλες τις καταστάσεις.

- Αλχαζίδης Χρήστος του Νικ. (ο Τάκος) 1930 – 1945. Ο μοναδικός που έπαιξε αυλό (φλογέρα) και τραγουδούσε πολύ μελωδικά. Σκοτώθηκε το 1948 από ξεχασμένη χειροβομβίδα της κατοχής. Κάτω μια παρένθεση και καταγράφω άλλες τρεις περιπτώσεις παιδιών που έγιναν θύματα του εμφυλίου, ο Αθανασιάδης Αναστάσιος που σκοτώθηκε και ακρωτηριάστηκαν ο Σείταριδης Σταύρος του Παν. από τα δυο του χέρια, και ο αδερφός τους ο Πάρις έχει σοβαρά προβλήματα με τα μάτια του.

- Αλχαζίδης Γεώργιος (ο Καλαϊσίκας – Τουλουμίκας) 1911 – 2000. Πόντος, Φιλώτας Φλώρινας. Πολύ καλός οργανοπαίκτης στον Ασκό (Τουλούμ Ζουρνά). Στον Φιλώτα μαζί με τον Αμοιρίδη Αναστάσιο ήταν το καλλιτεχνικό δίδυμο που κάλυπταν όλες τις ευχάριστες εκδηλώσεις του χωριού τους.

- Αδαμίδης Χρήστος (ο Τουλουμτσής) 1901 – 1992. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα. Από τον Όφι του Πόντου έπαιξε τον Ασκό (Τουλούμι Ζουρνά). Μοναδικός στο παίξιμο, απαραίτητος στους γάμους (χαράδες) και τα πανηγύρια, ξεσήκωνε με το παίξιμό του. Τελευταία φορά έπαιξε στα (50) πενήντα χρόνια του χω-

ριού μας. Επειδή δεν άντεχε να φυσάει τον Ασκό, βοήθησε ο γαμπρός του Σταύρος που φυσούσε και ο πάρπα Χρήστος έπαιζε με τα δάχτυλα τους σκοπούς.

- Αδαμίδης Παναγιώτης του Κ. (ο Πάντσιο) 1901 – 1975. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα. Ήταν πολυμήχανος και κατασκεύαζε πολλά αγροτικά μηχανήματα εργαλεία. Δεν έπαιξε ποτέ επαγγελματικά.

- Αδαμίδης Αλέκος του Δημ. (ο Φεγγούλας ο γελαστός). 1917 – 1989. Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κορινός. Έπαιξε και επαγγελματικά, ήταν απαραίτητος για τους γάμους, χορούς και πανηγύρια. Ήταν χαρισματικός στον στίχο-τραγούδι, είχε ατέλειωτο ρεπερτόριο. Ασυναγώνιστος στους κοντουρμάδες με άλλους τραγουδιστές.

- Αντωνιάδης Χρήστος (ο Αντωνέκος) 1916 – 1983. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κορινός. Ο Χρήστος ήταν ένα ταλέντο καλλιτεχνικό γιατί μαζί με την Λύρα έπαιξε και στο Θέατρο, όχι επαγγελματικά, αλλά το μεράκι το είχε από νέος.

- Αντωνιάδης Γεώργιος του Χρ. (του Αντωνέκο) 1950 – 1997. Κορινός. Έπαιξε πολύ ωραία Λύρα και χαρισματικός στο τραγούδι.

- Αθανασιάδης Ηλίας. (του Λαζαρέκο) 1908 – 1983. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κορινός. Χωρίς να είναι επαγγελματίας οργανοπαίκτης έφτιαχνε το κέφι και έστηναν χορό ανά πάσα στιγμή. Ο Ηλίας έμαθε και τον γιο του Ιωάννη να παίζει ερασιτεχνικά.

- Αβραμίδης Παναγιώτης. (ο Παναγιώτας) 1906 – 1968. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κορινός. Όχι επαγγελματίας αλλά έπαιξε με μεράκι. Ο Παναγιώτης είχε και ένα άλλο ταλέντο. Ήταν εκπαιδευτής αλόγων, από την Ρωσία είχε το χάρισμα να εκπαιδεύει αλόγα.

- Αμοιρίδης Αναστάσιος (της Τσιοφούλας) 1904 – 1972. Πόντος, Φιλώτας Φλώρινας. Παραδοσιακός Λυράρης με στίχο και τραγούδι. Ήταν μοναδικός και απαραίτητος για κέφι και ψυχαγωγία.

- Βασιλειάδης Μιλτιάδης (ο Μιλτιάκας) 1899 – 1965. Πόντος, Ν. Τραπεζούντα. Όχι επαγγελματίας αλλά ήταν γραφικός να κάνει κέφι, πιο πολύ με τους συνομήλικους του που τον προτιμούσαν.

- Βλαχίδης Δημήτριος (ο Σιάνταλας) 1912 – 1947. Ρουμανία, Κατερίνη. Ταλαντούχος Λυράρης και στο τραγούδι. Πέθανε νέος από θαλάσσιο ατύχημα.

- Γρηγοριάδης Ιωάννης (ο Γοργορέβας) 1860 – 1924. Πόντος, Παρανέστι Δράμας. Ότι θα γράψω για τον Γοργορέβα είναι από μαρτυρίες παλαιότερων και από γραπτά κείμενα. Ήταν μοναδικός μουσικός του (Τουλούμ Ζουρνά) στον Όφι του Πόντου. Ήταν πασίγνωστος στον Πόντο και στους Τούρκους του Όφι τον παίρνανε να παίζει στις δικές τους εκδηλώσεις έχοντας προστάσια από αυτούς. Από τις περιγραφές που μάθαμε ήταν φανταστικός μελωδός, και μάγευε και ξεσήκωνε με την μουσική του Ασκού. Λένε πως τον παίρνανε οι Ζουρλώτες χωριανοί του (το Ζουρέλ είναι χωριό του Όφι) στην αργατεία στο δάσος για να κόβουν και να μεταφέρουν κορμούς δέντρων από το βουνό. Τον Γοργορέβα τον είχανε μόνο για να παίζει και να τους ψυχαγωγεί.

Τους κορμούς που ξύλευαν για να χτίσουν Ναό ή το Σχολείο. Για να μην κουράζεται ο Γιάννης δυο παλικάρια βάζανε στους ώμους τους δύο κορμούς και τον κάθιζαν πάνω και τον κουβαλούσαν αρκεί να έπαιζε, γι' αυτούς ήταν ξεκούραση. Στην Ελλάδα ήρθε το 1923 πρόσφυγας και αυτός για να φτιάξουν καινούριο νοικοκυριό. Μια μέρα που πήγε στο δάσος να κόψει ξύλα στα βουνά του Παρανεστίου στην (Δρατσίστα) Μελισσοχώρι σήμερα, έπεσε το τσεκούρι από τον ώμο του και τον τραυμάτισε σοβαρά στην φτέρνα σαν τον Αχιλλέα της μυθολογίας. Ο τραυματισμός του έγινε όταν προσπάθησε να περάσει έναν ορμητικό χείμαρρο. Τον πήρε τραυματισμένο, αφού δέσανε πρόχειρα την πληγή, ο Μιχάλης Παπαδόπουλος (ο Μεγγρέλος) και τον κουβάλησε στο κοντινό χωριό. Τότε ούτε δρόμοι υπήρχαν ούτε αυτοκίνητα και ώσπου να τον μεταφέρουν στο Παρανέστι, από αιμοραγία χωρίς ιατρική βοήθεια πέθανε. Ένα τέλος άδοξο για τον μεγάλο αυτόν μουσικό. Πέθανε μετά από ένα χρόνο ζωής στην πατρίδα Ελλάδα.

- Γιανταμίδης Δημήτριος (ο Μήτο) 1917 – 1992. Πόντος, Παρανέστι, Ν. Τραπεζούντα. Ερασιτεχνικά έπαιξε, επειδή αγαπούσε πολύ την Λύρα και την ποντιακή μουσική και τραγουδούσε.

- Ιωαννίδης Ιωάννης Β (ο Τσιακμάκος) 1929. Ν. Τραπεζούντα. Ο πιο μακρόβιος παραδοσιακός λυράρης και τραγουδιστής, αυτοδίδαχτος, δεξιότεχνος και ασυναγώνιστος. Με την λύρα του (κεμεντσέ), γύρισε όλη την Ελλάδα έπαιξε και επαγγελματικά. Πήγε και στην Γερμανία σαν οικονομικός μετανάστης.

- Αραβίδης Ηλίας. (ο Κουιμπσής). Πόντος, Ποντοκερασιά Κιλκίς. Καλλιφώνος καλλιτέχνης στο τραγούδι και ιεροψάλτης. Τον ανακάλυψε ο Στάθης Ευσταθιάδης ο Δικηγόρος και κατέγραψε πολλά του τραγούδια και ανέκδοτα και τον παρουσίασε στο τότε Στρατιωτικό Ραδιόφωνο, την YENED. Αξίζει να πούμε για τα φαιδρά που γίνονταν στον ΟΦΙ του Πόντου με τους Έλληνες Χριστιανούς. Ένας Αγάς της περιοχής επιστράτευε πόντιες γυναίκες να πάνε στα χωράφια του να δουλεύουν φυτεύοντας καλαμπόκι (τσουπάδ) τους παρότρυνε να τραγουδάνε κιόλας. Και οι πόντιες αυτοσχεδίαζαν στίχους και τραγουδούσαν. – Να μη φυτρών, να μη φυτρών και αν φυτρών να μη καρπών και πολλά άλλα λέγανε οι εργάτες και ο Αγάς ήταν ευχαριστημένος.

- Καλαϊτσίδης Γεώργιος του Χρ. (ο Καλαϊτσής) 1929 – 1993. Παρανέστι Δράμας, Ν. Τραπεζούντα, Κατερίνη. Στα βουνά του Παρανεστίου ξεκίνησε να παίζει αυτοδίδαχτος, έχοντας για οδηγό του στην μουσική τον Γιώγο Πετριδίδη. Όταν ήρθαν μόνιμα στο χωριό μας και έφτιαξε οικογένεια, από τότε άλλαξαν πολλά στον ρυθμό της μουσικής και του χορού. Έπαιξε και επαγγελματικά.

- Λυκίδης Αναστάσιος (ο Χαλτότες), 1924. Παρανέστι, Ν. Τραπεζούντα. Χρόνια καφετοής στο χωριό έπαιξε και Λύρα ερασιτεχνικά, αλλά στο ψήσιμο του καφέ είναι πολύ μάστορας.

- Παπαδόπουλος Γεώργιος (ο Σιουντούλης) 1901 – 1998. Όφης Πόντου, Παρανέστι Δράμας. (ερασιτεχνικά)

- Παπαδόπουλος Βασίλειος Γ. (ο Φώτης) 1929. Παρανέστι, Ν. Τραπεζούντα. Ερασιτέχνης Λυράρης, όχι επαγγελματίας.

- Παπαδόπουλος Αφεντούλης.

- Πουλικίδης Αλέκος (ο Κιρίκος) 1914 – 2001. Όφης Πόντου, Ρωσία,

Του Τερζίδη Αριστείδη «Δίκαιος»

Ν. Τραπεζούντα, Κατερίνη. Από την Ρωσία που ήρθανε φέρανε την Λύρα (κεμεντσέ) μαζί τους. Είχανε την ικανότητα να κατασκευάζουν τα μουσικά όργανα μόνοι τους. Πάντα πρόθυμος και γελαστός να κάνει κέφι όπου και αν βρισκότανε.

- Σαμπελίδης Κωνσταντίνος (ο Τσιάμπερλης) 1912 – 1994. Πόντος, Ρωσία, Κατερίνη. Ο μόνος από αυτούς που περιγράφω που δεν είναι Οφίτικης καταγωγής. Ήταν Κερασούντιος. Ήταν γαμπρός του Αλέκου Αδαμίδα. Έζησε μαζί με τους Οφίτες, αχώριστος στα γλέντια και στα πανηγύρια με την Λύρα και τον στίχο τραγούδι. Ήταν ασυναγώνιστος στον στίχο της στιγμής και δεν μπορούσε κανείς να τον παραβγεί στους (Κοντουρμάδες). Ήξερε να παίζει και ρώσικους σκοπούς.

- Σταυριανίδης Βασίλειος (ο Σταυράκος) 1926. Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κατερίνη. Ερασιτέχνης στην Λύρα, για χρόνια έπαιξε και έκανε κέφι όπου χρειαζότανε από τα δύσκολα χρόνια μέχρι τώρα.

- Συρανίδης Νικηφόρος 1901 – 1940. Πόντος, Παρανέστι Δράμας. Και αυτός με την Λύρα έπαιξε στα χωριά τα ποντιακά της Δράμας.

- Τερζίδης Αναστάσιος του Δημ. (ο Πεταλάς) 1901 – 1980. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κορινός. Έπαιξε από την Ρωσία όταν ήρθαν το 1939. Δεν σπένεξε παρά μόνο ερασιτεχνικά. Ήταν δυνατός και στον στίχο της στιγμής. Είναι ο μοναδικός που ζωγράφισε χωριό του Όφι, τον Γίγα το χωριό του.

- Τερζίδης Ανδρέας του Ηρ. (ο Ματσιαγγός). 1918 - Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κατερίνη. Κουρέας. Έπαιξε ερασιτεχνικά και αυτός από αγάπη στην ποντιακή Λύρα.

- Τερζίδης Κωνσταντίνος του Ηρ. (ο Ψηλέας) 1913 – 1995. Πόντος, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα, Κατερίνη. Μαραγκός το επάγγελμα έφτιαχναν τον κεμεντσέ μόνοι τους.

- Χατζηιωαννίδης Παναγιώτης Αν. (ο Παντσιουλίκας) 1916 – 1992. Πόντος Όφης, Παρανέστι, Ν. Τραπεζούντα. Παραδοσιακός Λυράρης και τραγουδιστής, όχι επαγγελματίας. Έφτιαχναν κέφι και ψυχαγωγία γενικά και προπαντός στα δύσκολα χρόνια.

- Χαραλαμπίδης Χαράλαμπος (ο Παπανδρέου) 1910 – 1985. Παρανέστι Δράμας, Ν. Τραπεζούντα. Παραδοσιακός Λυράρης.

- Χαραλαμπίδης Σταύρος Χ. (ο Γαμπρός του Τουλουμτσή) 1931 – 2002. Δράμα, Νέα Τραπεζούντα. Και ο Σταύρος παραδοσιακός Λυράρης όταν χρειαζότανε για τα γλέντια και τα πανηγύρια που συνηθίζονται στα Ποντιακά χωριά.

- Χαριτόπουλος Βασίλειος (ο Κεμάλης) 1880 – 1969. Όφης Πόντου, Ρωσία, Ν. Τραπεζούντα. Για τον Βασίλειο Χαριτόπουλο λένε πως τραγουδούσε πολύ ωραία, μελωδικά, διάφορα στην αυλή κάποιου Αγά που τον έλεγαν Κεμάλι.

- Χαραλαμπίδης Χρήστος του Αν. (του Χαράκα) 1939. Ν. Τραπεζούντα, Θεσσαλονίκη. Παραδοσιακός τραγουδιστής, χορευτής. Ασχολήθηκε πολύ με το τραγούδι, έγραψε και δίσκο κάποτε και τελευταία του δουλειά ήταν το C.D. με παραδοσιακά Οφίτικα τραγούδια και όχι μόνο που παρουσίασε στην Κατερίνη φέτος το 2014.

Αβραμίδης Νικόλαος

Αβραμίδης Παναγιώτης

Αδαμίδης Αλέξης

Αδαμίδης Παναγιώτης

Αδαμίδης Χρήστος

Αθανασιάδης Βασίλειος

Αθανασιάδης Ηλίας και Υιός Ιωάννης

Αλχαζίδης Χρήστος

Αντωνιάδης Γεώργιος

Αντωνιάδης Χρήστος

Βλαχίδης Ηλίας

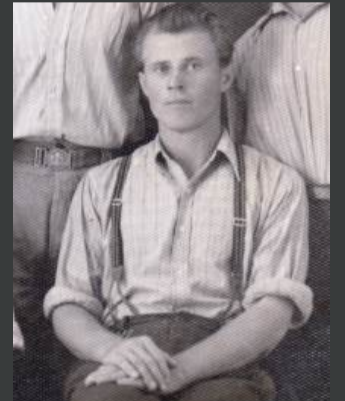
Γιάννης Ιωαννιδης

Γιανταμίδης Δημήτριος

Γιώργος Καλαϊτζίδης

Λυκίδης Αναστάσιος

Παπαδόπουλος Βασίλης

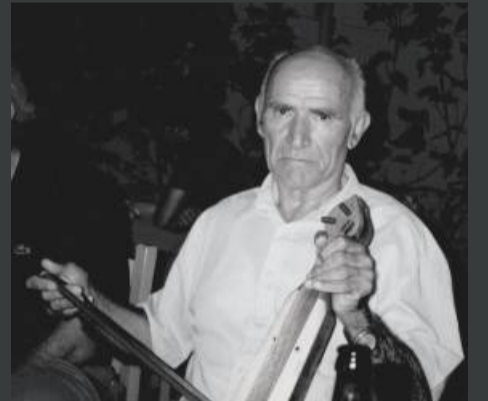
Παπαδόπουλος Γεώργιος

Πουλικίδης Αλέκος

Σαμπερλίδης Κωνσταντίνος

Σταυριανίδης Βασίλειος

Συρανίδης Νικηφόρος

Τερζίδης Αναστάσιος

Τερζίδης Ανδρέας

Τερζίδης Κωνσταντίνος

Χαραλαμπίδης Σταύρος

Χαράλαμπος Χαραλαμπίδης

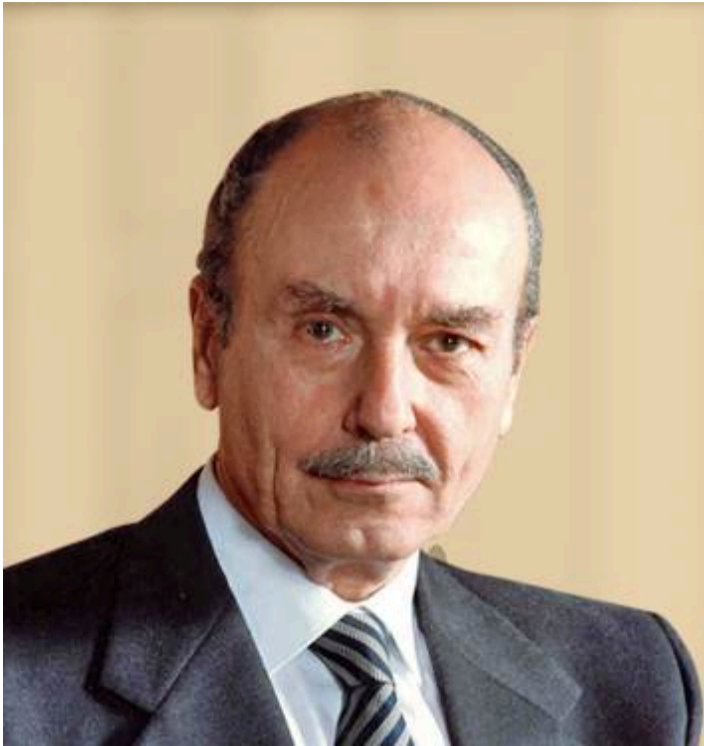
Χαριτοπουλος Βασίλειος

Χατζηιωαννίδης Παναγιώτης

Χρήστος Χαραλαμπίδης

ΟΙ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΙ ΚΑΤΑΓΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΚΟΜΝΗΝΟΥΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ «Μύθος ή πραγματικότητα;»

του ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΟΥ

Η δράση του Ναπολέοντα, όλα είχαν έναν κοινό παρονομαστή. Παντού εμπλεκόταν ένα όνομα. «Στεφανόπουλοι!...» Αυτό μονάχα σύμπτωση δεν μπορούσε να θεωρηθεί. Αντίθετα είχα την πεποίθηση ότι πρόκειται για την λέξη κλειδί, σε όλη αυτήν την περιπέτεια των Ελλήνων. Αρχισα λοιπόν επίμονα να ψάχνω σ' αυτήν την κατεύθυνση, ώσπου έπεσε στα χέρια μου το ξεχασμένο βιβλίο του παπά-Νικόλαου Στεφανόπουλου, ιερέα του Αιακείου της Κορσικής, γραμμένο στις 26 Αυγούστου του 1738!...

Το κτηρινισμένο από την πολυκαιρία χαρτί και το σχεδόν ξεθωριασμένο μελάνι, αιχμαλώτισαν αμέσως και τις υπόλοιπες αισθήσεις μου, και με γύρισαν πολλούς αιώνες πίσω, στο ταραγμένο Βυζάντιο:

Τότε, σύμφωνα με το κείμενο, στην Κωνσταντινούπολη βαίλευε ο Αλέξιος Κομνηνός, που είχε δύο γιούς. Τον Ιωάννη και το Στέφανο. Όταν πέθανε η γυναίκα του αυτοκράτορα, τότε αυτός ξαναπαντρεύτηκε την απίστευτα όμορφη Θεοδώρα. Όμως η Θεοδώρα αντί να τιμήσει τη θέση της όχι μόνο μισούσε τα παιδιά του άντρα της, αλλά κατάφερε να ξελογιάσει και τον καλύτερο φίλο του βασιλιά, τον Γερμανό. Όταν μάλιστα ο Στέφανος ανακάλυψε τι συμβαίνει, ο Γερμανός δεν δίστασε να τον χαστουκίσει μπροστά στην Θεοδώρα.

Ο Στέφανος πληγωμένος φανερώνει αμέσως τα γεγονότα στον αδελφό του Ιωάννη, ο οποίος οργισμένος τον προτρέπει να προβεί σε κάθαρση της μεγάλης ντροπής, λέγοντάς του:

- Φεύγε από το πρόσωπόν μου, διότι εσύ δεν είσαι άγιος να κατοικής εις βασιλικά δωμάτια, επειδή δεν εστάθης κάλος ναν τον σφάξης δια την αιμίαν όπου έκαμεν τόσο εις εμάς, ώσαν και εις τον πατέρα μας και αν εσύ δεν τον θανατώσης, δεν θέλω πλέον να σε ονομάσω αδελφόν

μου και ούτε εμπρός μου να σε ιδώ.

Ο Στέφανος τότε δυναμωμένος από τα λόγια του αδελφού του, ζώστηκε το σπαθί και πήγε και συνάντησε τον Γερμανό λέγοντάς του:

- Ποιαν τόλμη και θάρρος έχεις εσύ, και κτυπάς και ραπίζεις τα παιδιά του βασιλέως, ώσαν να ήταν δούλοι σου, των οποίων εσύ δεν είσαι άγιος να λύνης τα υποδήματα;

Ταυτόχρονα έσυρε το σπαθί του και σκότωσε τον Γερμανό στη μέση του παλατιού. Έπειτα βγήκε έξω και κατευλήθηκε στο λιμάνι. Ένα πλοίο τον μετέφερε στη Μυτιλήνη, όπου φιλοξενήθηκε από κάποιον άρχοντα.

Στην πόλη, όταν ο Αλέξιος άκουσε τον θάνατο του καρδιακού του φίλου Γερμανού, τον έκλαψε απαρηγόρητα, γιατί δεν γνώριζε τίποτα από την αλήθεια και τον ρόλο του. Τόσος μάλιστα ήταν ο πόνος του για τον νεκρό του φίλο, που επικήρυξε τον παιδί του τον Στέφανο για τρεις χιλιάδες φλουριά!...

Όταν έμαθε ο Στέφανος από την Μυτιλήνη την επικήρυξη του εγκατέλειψε το νησί και έφυγε για την Μάνη, φτάνοντας στο Βοίτυλο. Οι τοπικοί άρχοντες, θαύμασαν την ομορφιά, την ευγένεια και την ανδρεία του επικηρυγμένου Στέφανου και τον αγάπησαν πολύ, χωρίς να ξέρουν ούτε ποιος είναι, ούτε από που είναι.

Μια μέρα μάλιστα ένας από τους άρχοντες του Βοίτυλου τον προσκάλεσε και τον φιλοξένησε για τρεις ημέρες στο σπίτι του, ρωτώντας τον ποιος είναι, από που είναι, τι τον έφερε στη Μάνη και κάθε πράγμα που αφορούσε τη ζωή του. Τότε ο Στέφανος σηκώθηκε απάνω και μίλησε κατά πως ταίριαζε στην περίπτωση και την φιλοξενία που του παρείχαν:

-Τιμιώτατε μου αυθέντα, η εντιμότης σου εγκάλιεσαι προς την ευτελιοτητά μου να μου φέρνης πολύ χρέος, αλλά όλον είναι εναντίον, διότι αυτά εμένα έπρεπε να τα λέγω και όχι η ευγενιά σου.

Επειδή και εγώ έτυχα εδώ ξένος και αγνώριμος και δεν είχα που την κεφαλήν κλίνας, και η αξία σου εκαταδέκτης να με κάμης συγκοινωνόν και συμμετόχον εις τα αρχοντικά σου. Όμως δια τα ζητήματα όπου μου έκαμες, στενά μου είναι ναν τα παρρησιάσω, ότι είναι περιωρισμένα σε λόγον μου, και δεν δύναμαι ούτε την πατρίδα μου, ούτε τους γονείς μου, ούτε το καθολικόν μου όνομα να φανερώσω δια το παρόν, διότι στέκει σε κίνδυνο η ζωή μου. Ημπορώ μόνον να σου ειπώ, πως είμαι ελεύθερος, και γυναίκα ακόμη δεν εξεύθηκα, και έχω πατέρα και αδελφόν, και αυτός ανύπανδρος είναι, και είναι μεγαλύτερος από λό-

γου μου. Και του απαντάει ο άρχοντας της Μάνης, το όνομα του οποίου ήταν Πέτρος Λασβούρης:

Η ευγένειά σου και η αγάπη όπου σου φυλάγω, με κάμνει αυθάδη να σε παρακαλέσω, αν καταδέχεσαι, και είναι γνώμη σου, να σταματήσης εδώ. Επεθύμουν να σε κάμω παιδί μου, κληρονόμον μου, αγκαλά και να μην γνωρίζω από ποία μέρη είσαι, μόνον τα χρηστά ήθη και η ευγενειά σου με παρακινούν εις τούτο. Έχω τρεις θυγατέρες, και αν καταξιώνεσαι, σε βάνω διαλέγον, όποια από τες τρεις σου αρέσκει, να πάρης δια ευλογιήν σου. Έχω έτι και έναν υιόν μόνον, και κάμνω σε αδελφομεραστήν εις το πτωχικόν μου. Η δε προίκα της συμβίβας μου αρκεί τες δύο θυγατέρες να πανδρευθούν τιμημένα.

Εξοχώτατέ μου κύριε, εγώ γνωρίζω του λόγου μου πολλά ανάξιον να απολαύσω τες χάρες όπου μου προσφέρεις όμως επειδή και με καταδέχεσαι δια δούλον σου, απευθυμώ να ιδώ τες παρθένες σου, δια να ιδώ ποία είναι εκείνη όπου ο Κύριος εδιάλεξε δια λόγου σου.

Τότε ο Πέτρος Λασβούρης, προσκάλεσε τις κόρες του και εξεπλάγη ο Στέφανος από την ομορφιά τους.

Ο Στέφανος θαύμασε την ταπεινώση και την φρονιμάδα τους και διάλεξε τελικά την Αλεξάνδρα, από την οποία απέκτησε τρεις γιούς. Τον Πωλημένον, τον Μιχαήλ και τον Κωνσταντίνο. Από τον πρώτο είναι οι Στεφανάνοι, από τον δεύτερο οι Νοβακιάνοι και από τον τρίτο οι Φαλτσέσοι, γνωστές παλιές οικογένειες της Κορσικής.

Μετά από καιρό, πέθανε η πέτρα του σκανδάλου, η Θεοδώρα, και ο Αλέξιος ήταν πια αληθινά απαρηγόρητος, που έχασε τέτοια ομορφιά. Αλλά και η δίωξη του Στέφανου πολλά τον ενοχλούσε και δεν τον άφηνε να βρει ησυχία και ανάπαυση πουθενά.

Η καρδιά του πατέρα λύγισε και η οργή του ξεθύμανε. Τώρα είχε ζωντανέψει η αγάπη. Η άσβεστη αγάπη του πατέρα. Έτσι λοιπόν έστειλε ορισμό σε κάθε πόλη και χώρα, προσκαλώντας τον χαμένο Στέφανο στην Πόλη και στην κληρονομιά του.

Όταν κάποτε έφτασε ο ορισμός του αυτοκράτορα και στο κάστρο του Βοίτυλου, τότε οι άρχοντες κατάλαβαν ότι ο γιος του Βασιλέως πρέπει να ήταν ο Στέφανος.

Γιατί έτσι μονάχα μπορούσαν να εξηγήσουν τον χαρακτήρα και την ευγένειά του. Ο Στέφανος δεν μπόρεσε να το αρνηθεί όταν τον ρώτησαν και φανέρωσε τον εαυτόν του και την αλήθεια. Αλλά δεν συμφώνησε να γυρίσει στην Κωνσταντι-

νούπολη. Και γιατί φοβόταν τον πατέρα του, αλλά και γιατί η ζωή του στο Βοίτυλο είχε πάρει πια το δρόμο της. Άλλωστε εκεί τον αγαπούσαν και τον τιμούσαν σαν βασιλιά και του έλεγαν να μην φοβάται τίποτα, διότι ήταν όλοι έτοιμοι να πεθάνουν για χάρη του.

Και επειδή έμαθαν πια πως ο Στέφανος ήταν γέννημα θρέμμα της Κωνσταντινούπολης, τον ονόμασαν – Στεφανόπολιν - , από τον Στεφανός+πόλις, δηλαδή ο Στέφανος από την πόλιν. Έτσι αρχίζει η ιστορία των Στεφανόπουλων, από τον Στέφανο Κομνηνό.

Ο Αλέξιος μαθαίνοντας τελικά ότι ο γιος του ζει στην Μάνη και τον τιμούν όλοι εκεί, τους στέλνει από την Κωνσταντινούπολη χρυσάφι για να κτίσουν εκκλησιές και τους δίνει και μητροπολίτη, ενώ στον Στέφανο στέλνει και άλλο χρυσάφι και δώρα και ακριβά φορέματα. Όταν αργότερα ο Αλέξιος θα πεθάνει στην πόλη θα βασιλεύσει ο αδελφός του Στέφανου Στεφανόπολι, Ιωάννης Κομνηνός, ο καλούμενος Καλοϊωάννης.

Στο Βοίτυλο τώρα ο Στέφανος ζούσε ευτυχισμένος και τιμημένος και αύξανε σε υπάρχοντα και πλούτο, πράγμα που προκάλεσε τον φθόνο ενός δούλου του πεθερού του, τον οποίον ο Πέτρος Λασβούρης είχε αναθρέψει από μικρό παιδί.

Αυτός ο δούλος του στήνει ενέδρα την οποίαν ξεφεύγει ο Στέφανος, τρέχοντας έφτασε το μεσημέρι εντελώς εξουθενωμένος και αδύναμος έξω από το Βοίτυλο. Εκεί έτυχε να είναι μία γυναίκα, έπλενε στην στέρνα τα ρούχα της, προσφέρθηκε να τον βοηθήσει, βλέποντας τον σε άθλια κατάσταση. Καθώς του έβαζε νερό να πει τον ρώτησε τι του συνέβη και εκείνος περνώντας τη για Βοιτυλιώτισσα της διηγήθηκε τα πάντα, με ξέροντας ότι αυτοί που σκότωσαν την φρουρά του (τα παλικάρια του) ήταν συμπατριώτες της γυναίκας. Εκείνη πάλι μόλις άκουσε όλα αυτά, γέμισε από μίσος για τον Στέφανο, γιατί ζούσε στο Βοίτυλο, άλλα πατρίδα της δεν ήταν – σαν τον δούλο – καθώς λοιπόν του έδινε το νερό και κείνος διψασμένος είχε το βλέμμα του στο νερό, εκείνη σήκωσε πίσω του τον πανοκόπανο με τα δύο χέρια και με μεγάλη από το μίσος δύναμη τον χτύπησε στο κεφάλι και τον θανάτωσε!... Αμέσως ξεκίνησε για την πατρίδα της αφήνοντας στο Βοίτυλο τα παιδιά και τον άντρα της.

Η θλίψη και το κλάμα απλώθηκαν παντού. Όχι μόνο στο Βοίτυλο και την Μάνη, αλλά και σε όλα τα κάστρα του Μορέως.

Όλα τα παραπάνω είναι τοπικές και οικογενειακές παραδόσεις που μεταφέρθηκαν με την προφορική διήγηση ως τις μέρες μας η δε σχέση τους με την ιστορική πραγματικότητα χάνεται στην ομίχλη του χρόνου.

Τα παιδιά του όμως, του Στέφανου, έζησαν και άπλωσαν παντού το όνομα Στεφανόπουλος. Στην Ελλάδα και στην Κορσική, μέχρι και την Αμερική, όπου στο πλευρό του πλανητάρχη στάθηκε ένας ταλαντούχος νεαρός ονόματι Τζωρτζ Στεφανόπουλος.

Μία άλλη παράδοση συνδέει το Βοίτυλο με τους Κομνηνούς της Τραπεζούντας και συγκεκριμένα με τον τελευταίο αυτοκράτορά της, τον Δαβίδ. Εκείνος, στην παράδοση αυτή, φέρεται ότι είχε δύο γιους τον Πουλημένο ή Νικηφόρο, που διέφυγε στο Βοίτυλο, και τον Μιχαήλ που κατέφυγε στη Μόσχα και την Πολωνία.

Όπως και να χει, η Μάνη παρέμενε αδούλωτη και απάτητη, όπως και τα Σφακιά της Κρήτης πράγμα που εξόργιζε τους Τούρκους.

Εκείνο όμως που στάθηκε αιτία να σηκωθεί έχθρα και βεντέτα ανάμεσα στους Στεφανοπουλαίους και άλλους Μανιάτες, τους Γιατραίους συγκεκριμένα, ήταν η αρπαγή της αρραβωνιαστικής του φοβερού πειρατή Λυμπεράκη Γερακάρη, από τον Μιχαήλ Λεμιθάκη, με αποτέλεσμα να αρχίσουν τα φονικά. Η κοπέλα ήταν κόρη του Διακουμή Γιατρού...

Ο Λυμπεράκης μάλιστα για να τους εξολοθρεύσει τελείως, δε δίστασε να συμμαχήσει με τους Τούρκους και να κτίσει το Κάστρο της Κελέφας, πολιορκώντας ασφυκτικά πια τους Στεφανόπουλους, που ήταν αναγκασμένοι να μη βγαίνουν στα χωράφια.

Όλο αυτό το μίσος και η ανασφάλεια για τις γυναίκες και τα παιδιά τους, τους έσπρωξαν στην απόφαση να φύγουν, και εδιάλεξαν τον Ιωάννη Κουτσικάλη για να τους βρει τον κατάλληλο τόπο. Ο τόπος αυτός ήταν τελικά η Κορσική. Οι Στεφανόπουλοι θα ριζώσουν εκεί, μαζί με 300 άλλους Μανιάτες, αντιμετωπίζοντας με επιτυχία τους σκληροτράχηλους Κόρσους...

«Η ΝΕΑ ΜΑΝΗ»

Η Γένοβα που τότε ήταν μεγάλη ναυτική δύναμη υποσχέθηκε να βοηθήσει τους Μανιάτες. Οι Γενοβέζοι γνώριζαν πολύ καλά τις πολεμικές αρετές των Μανιατών πρότειναν την εγκατάσταση των Ελλήνων στην Κορσική, που τότε ήταν υπό την κυριαρχία τους.

Την 20η Σεπτεμβρίου 1675, οι Στεφανόπουλοι υπέγραψαν συμφωνητικό με τον πλοίαρχο Daniel του γαλλικού πλοίου «ΣΩΤΗΡ» που είχε αράξει στον κόλπο του Οίτυλου. Ο καπετάνιος τους υποσχέθηκε ότι σε δέκα περίπου μέρες θα τους μετέφερε ως πρόσφυγες στο Λέγκεχορν ή στη Γένοβα όπου και θα ξεχειμάζαν. Οι Οιτυλιώτες επιβίβαστηκαν στο πλοίο στις 3 και 4 Οκτωβρίου.

Σχετικά μας πληροφορεί το βιβλίο των Στεφανόπουλων:

Και εμπήκαν 430 Στεφανόπουλοι, οι πλέον διαλεχτοί, και άξιοι συν ταίς συμβίας και τα τέκνα αυτών και πήραν μαζί τους και μερικές φαμελιές, 300 άτομα από άλλα χωριά, το όλον επτακόσιες τριάντα ψυχές.

Το πλοίο φθάνει στη Γένοβα την 1η Ιανουαρίου 1676. Κατά την διαδρομή όμως της Μεγάλης Εξόδου, από τους συνολικά 730, πεθαίνουν οι 120. Οι Οιτυλιώτες με σφιγμένα τα δόντια ξεχειμωιάζουν στην Γένοβα και έπειτα επιβιβά-

δαχτυλίδι που φορούσαν, με τα αρχικά «Φ.Ε.Δ.Α» τα οποία σήμαιναν:

ΦΙΛΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΕΣΜΟΣ ΑΛΥΤΟΣ!...

Λίγο αργότερα, στα χρόνια του 1821, άλλη μια ελληνίδα της Κορσικής, η Λάουρα Στεφανοπούλου-Τζάνετ, πρωτοστάτησε στην ίδρυση νέας φιλελληνικής κινήσεως στο Παρίσι.

Τότε πολλοί Έλληνες του Καργκέζε βρέθηκαν να συμμετέχουν στην στρατιά του Μαιζώνα στην Ελλάδα. Από την άλλη, τους ίδιους τους ντόπιους Κορσικανούς είχε ένα φεγγάρι υπό τις διαταγές του και ο Κολοκοτρώνης, όταν οι Κόρσοι συμμαχησαν με τους Βρετανούς.

Η Μάνη, το Οίτυλο, η Κορσική, η ζωή και η δράση του Ναπολέοντα, όλα είχαν έναν κοινό παρονομαστή. Παντού εμπλέκονταν ένα όνομα. «Στεφανόπουλοι!...»

ζονται σε τρεις γαλέρες και μεταφέρονται στην Κορσική.

Οι Έλληνες αποβιβάστηκαν στον κόλπο της Παομίας στις 14 Μαρτίου 1676. Η περιοχή έμοιαζε πολύ με την Μάνη, γι' αυτό και της έδωσαν το όνομα Παόμια, δηλαδή Παρόμοια ή Πανόμοια!...

Η Παόμια όπου εγκαταστάθηκαν οι Έλληνες βρισκόταν σε άγρια κατάσταση, όπως μας ενημερώνει το «Χρονικό των αποίκων» που έγραψε ο Ιερέας Νικόλαος Στεφανόπουλος, το 1738. Το μέρος όπου αποβιβάστηκαν οι Έλληνες ονομάζεται από τότε Σκάλα Γκρέσια και χώρα των καλογήρων, διότι μαζί με τον δεσπότη της Μάνης Παρθένιο Καλκάνδη, ακολούθησαν αρκετοί καλόγεροι καθώς και καλόγριες και ήταν οι πρώτοι που πάτησαν το πόδι τους στην Κορσική.

Οι Έλληνες έμειναν στην Παόμια 55 χρόνια, μέχρι το 1731, όταν ξέσπασε η μεγάλη κορσικανική επανάσταση, εναντίον της Γένοβας.

Οι Έλληνες με αρχηγό τον Θεόδωρο Στεφανόπουλο επιχείρησαν ηρωική έξοδο από το κάστρο της Ομίνιας το βράδυ της Ανάστασης του 1731 και έφθασαν σώοι και ανέπαφοι στο Αιάκειο, όπου παρέμειναν 44 χρόνια.

Η «Φ.Ε.Δ.Α»

Από εδώ προέρχονται (όπως μας πληροφορεί ο Γ. Δημακόγιαννης στο περιοδικό του Αδούλωτη Μάνη, μερικοί από τους Έλληνες που στα 1809, με τον Δημήτριο Στεφανόπουλο Κομνηνό, τον Ζαλύκη, τον πρώην πρεσβευτή της Γαλλίας στην Κωνσταντινούπολη Σουαζέλ Γκωφιέ και άλλους Γάλλους φιλέλληνες ιδρύουν στο Παρίσι το Ελληνόγλωσσο Ξενοδοχείο! Το Ελληνόγλωσσο Ξενοδοχείο, πρόδρομος της Φιλικής Εταιρίας, απέκτησε πολλά μέλη, με σκοπό την αποκατάσταση της ελευθερίας στην Ελλάδα! Τα κρυφά μέλη, αναγνωρίζονταν από ένα

ξεκίνησαν, είχαν πεθάνει κατά την διάρκεια του εφιαλτικού διάπλου του Ατλαντικού.

Οι συνθήκες ζωής των νέων αποίκων είναι κυριολεκτικά απερίγραπτες. Στερήσεις, ασθένειες, επιδημία, πείνα, κουνούπια, ελονοσία. Μέσα σε 24 μήνες από τους 1255 που αποβιβάστηκαν στην περιοχή, έχουν μείνει μόνο 628 και έχουν πεθάνει 627, δηλαδή οι μισοί!...

«Η Ελληνοκορσικανή αποικία της Αλγερίας»

Η σημαντική εμπορεία των Μανιατών της Κορσικής φαίνεται ότι δεν τέλειωσε στην Κορσική-Αμερική. Οι έλληνες πέρασαν στην απέναντι μεριά της Μεσογείου και ίδρυσαν το χωριό Σίντι Μέρουαν. Είναι η εποχή που τα ταξίδια και οι περιπέτειες γίνονται κυριολεκτικά μόδα!

Η ζήτηση ξεπερνά κάθε προσδοκία, ιδιαίτερα από την Κορσική και το Καργκέζε. Σημαντική επίδραση ασκούσε ένας συμπατριώτης τους, ο Έκτωρ Στεφανόπουλος. Το 1877 επιτέλους τελειώνει η εγκατάσταση, όπως φαίνεται από τις απογραφές του Καργκέζε: το 1872 το Καργκέζε έχει 1078 κατοίκους, ενώ το 1876 έχει μόλις 849.

ΝΟΣΤΟΣ

Ήταν 31 Ιουλίου του 1966, όταν η τρομερή δύναμη που λέγεται Νόστος και φωλιάζει στα τριςβαθα της ψυχής των ελλήνων, ώθησε σαν τρικυμία τους πρώτους Καργκεζιάνους, να πατήσουν μετά 13 γενιές τα ιερά χρώματα της Μάνης!...

Τον Οκτώβρη του 1991 έγινε η αδελφοποίηση των δύο χωριών του Οιτύλου και του Καργκέζε.

Ένα νέο προσκύνημα στο Οίτυλο έγινε τον Οκτώβρη του 1995. Κύριος σκοπός μας, τονίζει χαρακτηριστικά ο Στέφανος Στεφανόπουλος, πρόεδρος του Συλλόγου Στεφανοπουλαίων που ιδρύθηκε στο Οίτυλο το 1990, είναι να ερευνήσουμε το οικογενειακό μας δένδρο. Μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα να ερευνήσουμε τις σχέσεις με τους έλληνες της Κορσικής και τις ιστορικές ρίζες με τους Κομνηνούς από την Κωνσταντινούπολη και την Τραπεζούντα.

Για παράδειγμα, ο σημερινός πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Στεφανόπουλος, όταν ήταν αρχηγός της ΔΗΑΝΑ, πέρασε από εδώ και δήλωσε ενώπιον του Οιτύλου ότι η οικογένειά του κατάγεται από τους Κομνηνούς της Τραπεζούντας!...

Τέλος, ο στρατιωτικός γιατρός κ. Κοριτζής (Corrigi), σε συνέντευξη του στο περιοδικό (Αδούλωτη Μάνη), αποκαλύπτει ότι γεννήθηκε στην Αλγερία και ότι ο προπάππος του Κοριτζής ή Κοριτζάκης είχε έρθει το 1821 στην σκλαβωμένη Ελλάδα, μαζί με άλλους Μανιάτες της Κορσικής και Γάλλους και συμμετείχε σε όλες τις μάχες, και δηλώνει στα γαλλικά

Η Μάνη λοιπόν, ζει αδούλωτη!... Και στο Οίτυλο και στο Καργκέζε!... Σ' αυτά τα άπαρτα κάστρα της Ρωμιοσύνης!...

Βιβλιογραφία:

- α) Το βιβλίο των Στεφανόπουλων
- β) Το χρονικό των αποίκων του Ιερέα Νικ. Στεφανόπουλο 1738
- γ) Αδούλωτη Μάνη (Γ. Δημακογιάννη)
- δ) Δ. Αλεξάνδρου Έλληνες της Κορσικής
- ε) Έκτωρ Στεφανόπουλος υποθηκοφύλακας της Κωνσταντίν (ΑΛΓΕΡΙΑ)

Όταν φθάνουν αργότερα και τα υπόλοιπα τέσσερα ο αριθμός των αποίκων είναι 1255. Οι 148 από τους 1403 που

Κείμενο-γωτογραφίες
Δημοσθένης Β. Σείταριδης
 Δικηγόρος

Πέρυσι συμπληρώθηκαν 100 χρόνια από την κατάκτηση του μυθικού βουνού από τον άνθρωπο και δυστυχώς, για άλλη μια φορά, ως χώρα χάσαμε μια μεγάλη ευκαιρία να αναδείξουμε τα ατού που μας ξεχωρίζουν στην τουριστική βιομηχανία σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς οι εκδηλώσεις που έλαβαν χώρα ήταν μάλλον φτωχές και πρόχειρες, χωρίς έμπνευση και χωρίς προβολή, τη στιγμή που μακρινές χώρες από Λατινική Αμερική και Ασία τίμησαν την επέτειο με διάφορες τρόπους όπως έκδοση γραμματοσήμων, αποστολή στο βουνό ορειβατικών ομάδων κ.α.

Οι αρχαίοι πρόγονοί μας πιθανότατα δεν επιχείρησαν ποτέ να πατήσουν τις κορυφές του Ολύμπου, «Πάνθεον» και «Θρόνο Διός» (Μύτικα και Στεφάνι αντίστοιχα), όπου τοποθέτησαν την κατοικία του Δωδεκάθεου. Φθάνανε όμως σίγουρα μέχρι την πλησιέστερη κορυφή, που σήμερα καλούμε Άγιο Αντώνιο, απ'όπου είχαν οπτική επαφή με την κορυφή και εκεί έκαναν σπονδές και αφήναν τα αφιερώματά τους, όπως μαρτυρούν σχετικά πρόσφατα αρχαιολογικά ευρήματα.

Ο γερο-Όλυμπος τελικά κατακτήθηκε από τους Ελβετούς Frederic Boissonnas και Daniel Baud-Bovy, και τον Λιτοχωρινό κυνηγό αγριοκάτσικων Χρήστο Κάκαλο στις 2 Αυγούστου 1913. Ήταν ένα χρόνο μετά την απελευθέρωση της Κατερίνης από τον τουρκικό ζυγό και οι δύο Ελβετοί ακολουθούσαν το νικηφόρο Ελληνικό Στρατό ως πολεμικοί ανταποκριτές. Ενώ τέθηκαν από τις στρατιωτικές αρχές σε υποχρεωτική καραντίνα και ανέμεναν το πέρας αυτής στην περιοχή του Λιτόχωρου, θέλησαν να αξιοποιήσουν το χρόνο τους και να επιχειρήσουν την κατάκτηση του Ολύμπου. Μαζί τους πήραν ως βοηθό και οδηγό τον Χρήστο Κάκαλο, γνωστό κυνηγό αγριοκάτσικων, που γνώριζε το βουνό σαν το σπίτι του. Μάλιστα ο Χρήστος Κάκαλος με τον Ελβετό Marcel Kurz θα κατακτήσουν το 1921 και το Στεφάνι. Αποτέλεσμα των εξερευνησεων του Kurz ήταν η έκδοση του θαυμάσιου βιβλίου με τον τίτλο «Le Monte Olympé» (1923), το οποίο περιελάμβανε και τον πρώτο λεπτομερή χάρτη των κορυφών. Το 1928 θα ανεβεί με τον Χρήστο Κάκαλο στον Όλυμπο και ο ζωγράφος Βασίλης Ιθακήσιος ο οποίος

ος φθάνοντας σε σπηλαίο της περιοχής, θα το ονομάσει «Άσυλο των Μουσών» και θα περάσει 20 καλοκαίρια, ζωγραφίζοντας από 500 πίνακες με θέματα από το βουνό.

Ο Όλυμπος είναι το ψηλότερο βουνό της Ελλάδας (Μύτικας-2.918 μ.) και δεύτερο σε ύψος βουνό στα Βαλκάνια (μετά τη Ρίλα στη Βουλγαρία), αλλά και σε ολόκληρη την περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης από τις Άλπεις έως τον Καύκασο είναι παγκοσμίως γνωστός όχι για το ύψος του αλλά για το μυθολογικό-ιστορικό του πλαίσιο, καθώς στην κορυφή του κατοικούσαν οι Δώδεκα «Ολύμπιοι» Θεοί των αρχαίων Ελλήνων. Στους μυημένους στη βιολογία επίσης ο Όλυμπος αποτελεί μια οροσειρά τεράστιας οικολογικής σημασίας με παγκοσμίου ενδιαφέροντος βιοποικιλότητα. Η Ελλάδα για την προστασία της μοναδικής αυτής φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ανακήρυξε ήδη από το 1938 τον Όλυμπο ως τον πρώτο Εθνικός Δρυμό της Ελλάδας.

Για την ετυμολογία της ονομασίας «Όλυμπος» έχουν υποστηριχτεί διάφορες εκδοχές (λαμπρός, αστραφτερός, ψηλός κ.α.). Η μάλλον επικρατούσα άποψη είναι ότι προέρχεται από την πελασγική λέξη ελ, ουλ που σημαίνει αστραφτερός, απαστράπτων. Κατά άλλη εκδοχή, η λέξη Όλυμπος είναι προελληνικό τοπωνύμιο αγνώστου ετύμου, του οποίου η αρχική σημασία θα πρέπει να ήταν απλά «όρος». Οι Τούρκοι αποκαλούσαν το βουνό «Semavatevi», που σημαίνει «Ουράνια (δηλ. Θεϊκή) Κατοικία».

Η επίδραση της βροχής και του ανέμου σε συνδυασμό με τις συχνά βίαιες δυνάμεις της φύσης σμίλευσαν τη σημερινή μορφή του Ολύμπου που υψώνεται περήφανα σαν γιγάντιος πύργος σχεδόν στα 3.000m, χωρίς κανένα γύρω βουνό να αμφισβητεί την κυριαρχία του. Βρίσκεται μόλις 18 km από την θάλασσα έτσι δύναται οι δυνατότητα στους ορειβάτες να συνδυάσουν αυθημερόν τις χιονισμένες κορυφές με ένα μπάνιο στις ακτές.

Ο Όλυμπος είναι ένα συμπαγές, σχετικά μικρό σε έκταση (600 τετραγωνικά χιλιόμετρα) αλλά πολύκορφο και βραχώδες βουνό με σχεδόν κυκλικό σχήμα. Βρίσκεται στα νοτιοδυτικά όρια της Μακεδονίας με τη Θεσσαλία, ορίζοντας τα σύνορα των νομών Πιερίας και Λάρισας, με την Πιερία να έχει τις υψηλότερες κορυφές και τη Λάρισα να έχει το μεγαλύτερο τμήμα του. Γεωλογικά είναι από τα νεώτερα βουνά της Βαλκανικής, αφού η ηλικία των κυ-

ρίως πετρωμάτων του υπολογίζεται ότι δεν ξεπερνά τα 200.000.000 χρόνια, όταν το μεγαλύτερο τμήμα της Ελλάδας και της Μεσογείου-βρισκόταν στον πυθμένα μιας ρηχής θάλασσας, όπου αποτέθηκαν τα κύρια υλικά, από τα οποία αργότερα σχηματίστηκαν τα σημερινά πετρώματα. Τα διάφορα γεωλογικά γεγονότα που ακολούθησαν, προκάλεσαν την ανάδυση όλης της περιοχής από το βυθό της Θάλασσας. Πριν από 1.000.000 χρόνια οι παγετώνες κάλυψαν τον Όλυμπο και δημιούργησαν τα πλατώματα και τα κοιλάματα του βουνού. Με την άνοδο της θερμοκρασίας που ακολούθησε οι πάγοι έλιωσαν και οι χείμαρροι που δημιουργήθηκαν παρέσυραν μεγάλες ποσότητες θρυμματισμένων πετρωμάτων στα χαμηλότερα σημεία σχηματίζοντας τα αλλουβιακά ριπίδια που απλώνονται σ' ολόκληρη την περιοχή από τους πρόποδες του βουνού μέχρι την θάλασσα.

Χαρακτηριστικό της μορφολογίας του Ολύμπου είναι οι βαθιές χαράδρες και ρεματίες οι οποίες του δίνουν μια εικόνα σπάνιας ομορφιάς. Χαρακτηριστικότερες χαράδρες αυτή του Μαυρόλογγου-Ενιπέα (14 km) και του Μαυρατζά-Σπαρμού (13 km) που ενώνονται σχεδόν στη θέση Μπάρα και «κόβουν» τον ορεινό όγκο σε δύο ελλειψοειδή τμήματα. Στους νότιους πρόποδες, η μεγάλη ρεματιά της Ζιλιάνας, μήκους 13 km αποτελεί φυσικό σύνορο που χωρίζει το βουνό από τον Κάτω Όλυμπο. Επίσης υπάρχουν αρκετά βάραιθρα καθώς και μια σειρά από σπήλαια, πολλά από τα οποία μένουν ακόμα ανεξερεύνητα. Η φύση και η διάταξη των πετρωμάτων σε συνδυασμό με το κλίμα ευνοούν την εμφάνιση πολλών πηγών, κυρίως κάτω από τα 2.000m, μικρών εποχιακών λιμνών και χειμάρρων και ενός μικρού ποταμού, του Ενιπέα, που οι πηγές του βρίσκονται στη θέση Πριόνια και οι εκβολές του στο Αιγαίο. Άλλο χαρακτηριστικό της μορφολογίας του Ολύμπου είναι οι πολλές οι κορυφές με υψόμετρο πάνω από 2.000m, όπως ο Άγιος Αντώνιος (2.815m), ο Καλόγερος (2.700m), η Τούμπα (2.801m) και ο Προφήτης Ηλίας (2.803m). Ωστόσο, οι 2 κεντρικές, σχεδόν κάθετες βραχώδεις κορυφές που εντυπωσιάζουν τον επισκέπτη και μπορούμε να θαυμάσουμε από το Λιτόχωρο και τις ακτές της Γρίτσας και της Πλάκας Λιτοχωρου καθώς από εκεί διακρίνεται το ανάγλυφο του βουνού να διαγράφει στον ορίζοντα ένα εμφανές «V»: Στο αριστερό σκέλος είναι η ψηλότερη κορυφή της Ελλάδας, ο Μύτικας («Πάνθεον» - 2.918m) ε-

νώ στο δεξιό, το Στεφάνι, («Θρόνος Διός» - 2.909m). Νοτιότερα, το Σκολιό (2η σε ύψος κορυφή με 2.912m), ολοκληρώνει ένα τόξο περίπου 200 μοίρων, με τις ορθοπλαγιές να σχηματίζουν στη δυτική πλευρά ως τείχος μια εντυπωσιακή βαραθρώδη αμφιθεατρική κοιλότητα βάθους 700m και περιφέρειας 1.000m: τα «Μεγάλα Καζάνια». Στην ανατολική πλευρά των ψηλών κορυφών, οι απότομες πλαγιές τους σχηματίζουν παράλληλες ζωνοειδείς πτυχώσεις, τα «Ζωνάρια». Από εκεί, ακόμα στενότερες και απότομες χαρακώσεις, τα «Λούκια» οδηγούν στην κορυφή.

Στη βόρεια πλευρά, ανάμεσα στο Στεφάνι και τον Προφήτη Ηλία, εκτείνεται το «Οροπέδιο των Μουσών» στα 2.550m ενώ νοτιότερα, στο κέντρο σχεδόν του ορεινού όγκου, συναντάμε το εκτεταμένο αλπικό λιβάδι της Μπάρας σε υψόμετρο 2.350m.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά του Ολύμπου σε συνδυασμό με το μικροκλίμα του όπως χιόνια σχεδόν όλο το χρόνο, χιονισμένες κορυφές που αστράφτουν στον ήλιο, ομίχλη και χαμηλές νεφώσεις που φέρνουν συχνά καταιγίδες με πολλούς κεραυνούς και βροντές (οι κεραυνοί του Δία), προκάλεσαν δέος και θαυμασμό στον προϊστορικό άνθρωπο που κατοίκησε στους πρόποδες του, όπου η αρχαιολογική σκαπάνη αποκαλύπτει σήμερα ευρήματα από οικισμούς της εποχής του σιδήρου. Οι πρώτοι αυτοί κάτοικοι της περιοχής θα δημιουργήσουν τους θρύλους που αργότερα θα αποδώσουν το Δωδεκάθεο των Αρχαίων Ελλήνων.

Οι δώδεκα θεοί κατοικούν στα φαράγγια, «τις πτυχές του Ολύμπου» όπως τα αποκαλεί ο Όμηρος-όπου βρίσκονται και τα παλάτια τους. Το Πάνθεον (ο σημερινός Μύτικας), είναι το σημείο συνάντησής τους. Ο θρόνος του Δία (το σημερινό Στεφάνι), φιλοξενεί αποκλειστικά τον αρχηγό των θεών, τον Δία (Ζεός). Από κει εξαπολύει τους κεραυνούς του δείχνοντας έτσι την «Θεϊκήν του μήνιν».

Στις ανατολικές παρυφές του Ολύμπου, στην Πιερία, η μυθολογική παράδοση τοποθέτησε τις εννέα Μούσες, προστάτιδες των Καλών Τεχνών, θυγατέρες του Δία και της Τιτάνιδας Μνημοσύνης: η Κλειώ, η Ευτέρπη, η Θάλεια, η Μελπομένη, η Τερψιχόρη, η Ερατώ, η Πολύμνια, η Ουρανία και η Καλλιόπη.

Ολόκληρος ο Πιερικός Όλυμπος κηρύχθηκε αρχαιολογικός και ιστορικός χώρος προκειμένου να διαφυλαχθεί η μνημειακή και ιστορική του όψη.

Στους πρόποδες του Ολύμπου η βρίσκεται το Δίον, ιερή πόλη των αρχαίων Μακεδόνων αφιερωμένη στο Δία και στους δώδεκα Θεούς. Η ακμή του τοποθετείται ανάμεσα στον 5ο π.Χ. και τον 5ο μ.Χ. αιώνα. Οι συνεχιζόμενες ανασκαφές, που άρχισαν το 1928, αποκάλυψαν πλούσια ευρήματα της μακεδονικής, ελληνιστικής και ρωμαϊκής εποχής. Σήμερα, ένα μοναδικό αρχαιολογικό πάρκο 2.000 στρεμμάτων περιμένει τον επισκέπτη στο Δίον, με την αρχαία πόλη και τους λατρευτικούς χώρους-ιερά, που βρισκόταν έξω από τα τείχη της. Πολλά αγάλματα και άλλα ανεκτίμητης αξίας αντικείμενα φυλάσσονται στο γειτονικό μουσείο του Δίου.

Η Πίμπλεια και τα Λείβηθρα, άλλες δύο αρχαίες πόλεις στην περιοχή του Ολύμπου, σχετίζονται με τον μύθο του Ορφέα και τα ορφικά μυστήρια. Τον Ορφέα, γιό του Απόλλωνα και της Μούσας Καλλιόπης, η παράδοση θέλει να διδάσκει από εδώ τις μυστηριακές τελετές λατρείας του Διονύσου. Δίπλα στη θάλασσα, σε στρατηγική θέση στις πύλες της Μακεδονίας, ορθώνεται το κάστρο του Πλαταμώνα, που κτίστηκε ανάμεσα στον 7ο και 10 μ.Χ. αιώνα στην αρχαία πόλη Ηράκλεια.

Στην περιοχή του Ολύμπου υπάρχουν και αρκετά χριστιανικά μνημεία, ανάμεσά τους και το υψηλότερο ξωκλήσι της Ορθοδοξίας, αυτό του Προφήτη Ηλία, στην ομώνυμη κορυφή (2.803m). Κτίστηκε τον 16ο αιώνα από τον Όσιο Διονύσιο τον εν Ολύμπω, που ίδρυσε και την σημαντικότε-

ρη Μονή της περιοχής.

Η Παλαιά Μονή Διονυσίου βρίσκεται σε υψόμετρο 820m μέσα στη χαράδρα του ποταμού Ενπιέα. Ληηλατήθηκε και κήκε από τους Τούρκους, ενώ το 1943 καταστράφηκε από τους Γερμανούς κατακτητές, που υποπτεύονταν ότι αποτελούσε άντρο αντάρτων. Κοντά στο παλιό μοναστήρι, υπάρχει ακόμα το παρεκκλήσι της Γέννησης, σε ένα υπέροχο τοπίο μέσα σε ένα σπήλαιο με μια πηγή που αναβλύζει από το βράχο, όπου και πρωτομόνασε ο Όσιος Διονύσιος.

Σε δεσπόζουσα θέση σε υψόμετρο 820m στην χαράδρα τις Ζηλιάνας, στις νότιες παρυφές του Ολύμπου βρίσκεται η Μονή Κανάλων, σε απόσταση 8 km από το χωριό Καρυά. Ιδρύθηκε το 1684 και από το 2001 ανακαινίστηκε και λειτουργεί ως γυναικεία μονή. Δυτικότερα, στην έξοδο του ρέματος του Μαυροτζί και σε υψόμετρο 1.020m βρίσκεται η Μονή Αγίας Τριάδας του Σπαρμού, που ήκμασε στις αρχές του 18ου αιώνα και διέθετε μεγάλη περιουσία και βοήθησε να ιδρυθεί η μεγάλη σχολή της Τσαρισάνης. Είχε εγκαταλειφθεί το 1932 και από το 2000 ανακαινίστηκε πλήρως και επαναλειτουργεί ως αντρικό μοναστήρι, υπαγόμενο στη Μητρόπολη Ελασσόνας.

Η ιστορία στάθηκε πολυτάραχη στον Όλυμπο, η ευρύτερη περιοχή του οποίου, πέρα από ιερό προσκύνημα, αποτέλεσε πεδίο μαχών για τον έλεγχο της πρόσβασης από τη Θεσσαλία στη Μακεδονία από τα αρχαία χρόνια. Στα χρόνια της Τουρκοκρατίας το βουνό υπήρξε κρησφύγετο και ορμητήριο διασήμων κλεφτών και αρματολών.

Στον Όλυμπο ιδρύθηκε το δεύτερο αρματολίκι στην Ελλάδα, με επικεφαλής τον Καρά Μιχάλη, το 1489. Η δράση των κλεφτών στον Όλυμπο έκαναν τους Τούρκους να ξεσπάσουν την οργή τους στη σύμμαχο των κλεφτών (στα τέλη του 17ου αιώνα) Μηλιά, το προπύργιο των Λαζαίων, την οποία κατέστρεψαν. Την περίοδο εκείνη έδρα του αρματολικίου του Ολύμπου και της Δυτικής Μακεδονίας γίνεται το Λιβάδι Ολύμπου και πρώτος αναγνωρισμένος διοικητής του ανέλαβε ο Πάνος Ζήδρος. Το 18ο αιώνα οι Τούρκοι αναγκάστηκαν να αντικαταστήσουν τους αρματολούς (οι οποίοι μεταπήδησαν πολλές φορές στην τάξη των κλεφτών) με Τουρκαλιβανούς αρματολούς, οι οποίοι λυμαινόνταν την ύπαιθρο της Μακεδονίας. Ωστόσο, μέχρι τη συνθηκολόγησή τους με τον Αλή Πασά, οι αρματολοί του Ολύμπου δε σταμάτησαν να αγωνίζονται σε στεριά και σε θάλασσα. Μεγάλα ονόματα που έδρασαν εκεί και σε άλλες περιοχές συμπεριλαμβάνουν το Νικοτσάρα, το Γεωργιάκη Ολύμπου και τη θρυλική οικογένεια των Λαζαίων.

Στο Λιτόχωρο το 1878 ξεκίνησε ο Μακεδονικός Αγώνας, ο ακήρυχτος πόλεμος των Ελλήνων με τους Βούλγαρους κομιτατζήδες.

Στις αρχές του 20ου αιώνα έως και τα πρώτα χρόνια μετά την απελευθέρωση, έδρασαν εδώ ληστές -γνωστότερος ο διαβόητος Γιαγκούλας. Κατά την εισβολή των Γερμανών το 1941 ο ελληνικός στρατός μαζί με μονάδες Νεοζηλανδών και Αυστραλών έδωσαν σημαντικές μάχες. Αμέσως μετά φώλιασε εδώ η Εθνική Αντίσταση ενώ λίγο αργότερα στο Λιτόχωρο άναψε η σπίθα που οδήγησε στον τραγικό εμφύλιο σπαραγμό.

Η πανίδα του Ολύμπου περιλαμβάνει σημαντική ποικιλία και χαρακτηρίζεται από την παρουσία σημαντικών, σπάνιων και απειλούμενων ειδών. Τα μεγάλα θηλαστικά, που ζούσαν παλαιότερα στην περιοχή, όπως το ελάφι, έχουν πλέον εξαφανιστεί από τον Όλυμπο. Στην αρχαιότητα υπήρχαν λιοντάρια (Παυσανίας) ενώ τουλάχιστον μέχρι τον 19ο αιώνα υπήρχαν αρκούδες (Βίος Α-

γίου Διονυσίου του Νεωτέρου οι οποίες πρόσφατα επανεμφανίστηκαν.

Έχουν καταγραφεί 32 είδη θηλαστικών, στα οποία περιλαμβάνονται το αγριοκάτσικο (*Rupicapra rupicapra*), το ζαρκάδι (*Capreolus capreolus*), το αγριογούρουνο (*Sus scrofa*), η αγριόγατα (*Felis sylvestris*), το κουνάβι (*Martes foina*), η αλεπού (*Vulpes vulpes*), ο σκίουρος (*Sciurus vulgaris*) κ.ά. Έχουν εντοπιστεί επίσης 108 είδη πτηνών (όπως Τσιχλογέρακο, Μαυρόγυπας, Πετροπέρδικα, Μαυροπελαργός, Λευκοπελαργός, Αγριοπερίστερο, Κοκκινολαίμη, Χρυσογέρακος, Πετρίτης, Δενδρογέρακο, Χρυσαιτός, Φιδαετός, Σταυραετός, Τσαλαπετεινός) πολλά από τα οποία, ιδιαίτερα τα αρπακτικά, είναι σπάνια και προστατεύονται αυστηρά από διεθνείς συμβάσεις.

Υπάρχουν ακόμα τα συνηθισμένα ερπετά του ελληνικού χώρου (22 είδη όπως φίδια, χελώνες, σαύρες κ.λπ.) και ορισμένα αμφίβια (8 είδη) στα ρέματα και τις εποχιακές λίμνες, καθώς και μια μεγάλη ποικιλία εντόμων, κυρίως πεταλούδες, για τις οποίες ο Όλυμπος φημίζεται.

Η έρευνα των φυτών του Ολύμπου άρχισε πριν 150 χρόνια: το 1836 ο Γάλλος βοτανολόγος Aucher - Eloy μελέτησε τα φυτά του Ολύμπου. Το βουνό χαρακτηρίζεται από τις πλουσιότερες σε χλωρίδα περιοχές της Ελλάδας, με περίπου 1.700 είδη και υποείδη, που αντιστοιχούν περίπου στο 25% της ελληνικής χλωρίδας. Από αυτά, τα 187 χαρακτηρίζονται ως σημαντικά, 56 εί-

Ι.Μ. Καναλων Ολύμπου

να ενδημικά ελληνικά εκ των οποίων 23 τοπικά ενδημικά, δηλ. βρίσκονται μόνο στον Όλυμπο και 16 είναι σπάνια στην Ελλάδα ή και εμφανίζουν τα ακραία όρια εξάπλωσής τους στη Βόρεια Ελλάδα. Τα περισσότερα από αυτά που βρίσκονται σε χαμηλό υψόμετρο είναι τα συνηθισμένα μεσογειακά και κεντροευρωπαϊκά είδη. Το είδος *Jankaea heldreichii*, φυτικό λείψανο από την εποχή των παγετώνων, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους επιστήμονες.

Η έντονη ποικιλότητα του ανάγλυφου, ο διαφορετικός προσανατολισμός των πλαγιών και η θέση τους σε σχέση με την Θάλασσα επηρεάζουν κατά τόπους το κλίμα του Ολύμπου με αποτέλεσμα να επικρατούν τοπικές συνθήκες μικροκλίματος που σε συνδυασμό με το γεωλογικό υπόβαθρο και το έδαφος, ευνοούν την ανάπτυξη ιδιαίτερων τύπων βλάστησης και χαρακτηριστικών βιοτόπων αντίστοιχα.

Η βλάστηση του Ολύμπου και ιδιαίτερα η κατατομή της, παρουσιάζει πολλές ιδιαιτερότητες. Γενικά, η βορειοανατολική πλευρά του Ολύμπου είναι πυκνά δασωμένη, αφού δέχεται και τις περισσότερες βρο-

χές, ενώ η νοτιοδυτική έχει σημαντικά ραιότερη βλάστηση. Επίσης, ενώ στις γειτονικές οροσειρές των Πιερίων, του Κάτω Ολύμπου και της Όσσας υπάρχει μια σαφής διαδοχή των ζωνών βλάστησης, ακολουθώντας το υψόμετρο, στον Όλυμπο παρατηρείται αναρχία στη διαδοχή των ζωνών βλάστησης. Το γεγονός αυτό οφείλεται στη μεγάλη ποικιλία μικροκλιμάτων

Η εκκλησία Αγία Τριάδα

που δημιουργεί το ανάγλυφο της περιοχής.

Υπάρχουν γενικά τέσσερις διαδοχικές ζώνες βλάστησης που παρατηρούνται στον Όλυμπο χωρίς σαφή όρια μεταξύ τους και είναι οι ακόλουθες:

Μεσογειακή ζώνη βλάστησης

Από το υψόμετρο των 300μ. μέχρι και τα 500μ. απαντάται η μεσογειακή ζώνη των αείφυλλων πλατύφυλλων (μακκία). Εκτός από την αριά (*Quercus ilex*) και τη γλιστροκουμαριά (*Arbutus andrachne*) απαντώνται το πουρνάρι (*Quercus coccifera*), η ήμερη κουμαριά (*Arbutus unedo*), το φυλίκι (*Phillyrea latifolia*), η δάφνη (*Laurus nobilis*), ο κέδρος (*Juniperus oxycedrus*) και άλλα. Από τα φυλλοβόλα είδη τα συνηθέστερα είναι ο μέλιος (*Flaxinus ornus*), το τρίλοβο σφενδάμι (*Acer monspessulanum*), η κουτσουπιτιά (*Cercis siliquastrum*), η κοκορεβιθιά (*Pistacia terebinthus*), το χρυσόξυλο (*Cotinus coggygria*) και άλλα.

Ζώνη δασών οξιάς – ελάτης και ορεινών κωνοφόρων

Η ζώνη των αείφυλλων πλατύφυλλων αντικαθίσταται βαθμιαία από τα οικοσυστήματα της μαύρης πεύκης (*Pinus nigra* var. *pallasiana*) που σχηματίζει συμπαγείς συστάδες και είναι χαρακτηριστικό ότι λείπει παντελώς η ενδιάμεση ζώνη των φυλλοβόλων δρυών, αν και άτομα των ειδών αυτών απαντώνται σποραδικά μέσα σε συστάδες μαύρης πεύκης. Στις βορεινές πλαγιές της κοιλάδας του Ξηρόλακκου και σε υψόμετρο μεταξύ 600 και 700μ. βρίσκεται υψηλό δάσος χνοώδους δρυός (*Quercus pubescens*) εκτάσεως 1.200 στρ. περίπου.

Η μαύρη πεύκη κυριαρχεί στην ανατολική και βόρεια πλευρά του βουνού από τα 500 έως τα 1.700 μ. υψόμετρο. Στη ζώνη αυτή εμφανίζεται επίσης η υβριδογενής ελάτη (*Abies hybridogenus borissi-regis*) σε μικρές ομάδες και λόχμες, μέχρι και μικρές συστάδες, ιδιαίτερα στη χαμηλότερη περιοχή και στις θέσεις Ναούμη (δυτικά) και Σταλαματιά και Παλιόκαστρο (ανατολικά), όπου απαντάται σε μίξη με τη μαύρη πεύκη και το ρόμπολο (*Pinus heldreichii*). Επίσης, στη ζώνη αυτή απα-

ντάται και η οξιά (*Fagus sylvatica* s.1), η οποία, ενώ στα γειτονικά βουνά της Όσσας και των Πιερίων δημιουργεί εκτεταμένη ζώνη βλάστησης, στον Όλυμπο περιορίζεται σε μικρές συστάδες, που εμφανίζονται σαν νησίδες και βρίσκονται κυρίως στις υγρότερες θέσεις και στα καλύτερα εδάφη.

Ιδιαίτερα πλούσια ποικιλία δένδρων και θάμνων βρίσκεται στην κοιλάδα του Ενπιέα. Εκεί μπορεί να δει κανείς τη φτελιά (*Ulmus glabra*), την αγριοκερασιά (*Prunus cerasifera*), τον ίταμο (*Taxus baccata*), τη λεπτοκαρυά (*Corylus avellana*), το αρκουδοπούρναρο (*Ilex aquifolium*), την κρυνιά (*Cornus mas*), το μελιάδι (*Fraxinus ornus*) και το σφενδάμι (*Acer monspessulanum*) και μια σημαντική ποικιλία από ποώδη φυτά. Τα φαράγγια και οι ρεματιές καλύπτονται από πλατάνια (*Platanus orientalis*), ιτιές (*Salix cinerea*) μαύρο σκλήθρο και παρόχθια βλάστηση.

Ζώνη ψυχρόβιων κωνοφόρων

Το χαρακτηριστικό είδος της ζώνης αυτής είναι το ρόμπολο (*Pinus heldreichii*). Το σπάνιο αυτό είδος πεύκης εμφανίζεται σποραδικά από τα 1000μ. υψόμετρο και βαθμιαία αντικαθιστά τη μαύρη πεύκη, ενώ από τα 1400μ. και πάνω, δημιουργεί σχεδόν αμιγές δάσος. Από τα 2000 μ. υψόμετρο το δάσος αρχίζει και αραιώνει, ενώ φτάνει μέχρι τα 2750μ. δημιουργώντας έτσι το υψηλότερο δασοόριο (ανώτατο όριο στο οποίο αναπτύσσονται δάση) των Βαλκανίων και της Ευρώπης γενικότερα.

Χαρακτηριστικό του είδους αυτού είναι ότι πάνω από τα 2500μ, τα δέντρα αποκτούν μια έρπουσα μορφή. Η περιοχή που αναπτύσσεται το ρόμπολο είναι συνήθως ξηρή και οι πλαγιές πετρώδεις. Στη ζώνη αυτή δεν υπάρχουν πηγές ή ρέματα με νερό. Η βλάστηση που αναπτύσσεται στην περιοχή αυτή είναι προσαρμοσμένη στις ειδικές τοπικές συνθήκες και αντιπροσωπεύεται από χαρακτηριστικούς θάμνους, αγρωστώδη, χασμόφυτα κ.ά., ενώ η χλωρίδα περιλαμβάνει πολλά ενδημικά είδη των Βαλκανίων.

Εξωδασική ζώνη υψηλών ορέων (αλπική ζώνη)

Μετά τη ζώνη του ρόμπολου ακολουθεί μια εκτεταμένη και γυμνή από δέντρα ζώνη με αλπικά λιβάδια, που συντίθεται από μωσαϊκό λιβαδικών οικοσυστημάτων, ανάλογα με το ανάγλυφο, την κλίση και τον προσανατολισμό του εδάφους. Σε γενικές γραμμές η αλπική αυτή βλάστηση, στην οποία συναντώνται περισσότερα από 150 είδη φυτών, διακρίνεται σε λιβάδια με χιονοστρώσεις, χλωώδεις βάλτους, αλπικούς λιθώνες και σχισμές βράχων. Στα λιβάδια, στους βράχους και στις απότομες πλαγιές ζουν τα περισσότερα ενδημικά φυτά του Ολύμπου, κυρίως μερικά από τα ωραιότερα ελληνικά αγριολούλουδα. Από αυτά τα μισά βρίσκονται μόνο στην Βαλκανική χερσόνησο και τα 23 μόνο στον Όλυμπο και πουθενά αλλού.

Για τους παραπάνω λόγους κάθε χρόνο χιλιάδες φυσιολάτρες κάθε ηλικίας και από όλο τον κόσμο επισκέπτονται τον Όλυμπο, για να θαυμάσουν από κοντά τη γοητεία της φύσης του και να χαρούν την περιήγηση στις πλαγιές του και την κατάκτηση των κορυφών του και να νιώσουν τη μαγεία του.

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι αναμφισβήτητο γεγονός ότι οι Πιερείς ήμαστε τυχεροί που έχουμε δίπλα μας τον γερο Όλυμπο. Ας τον ανακαλύψουμε λοιπόν, έχουμε πολλά να κερδίσουμε.

Τα μέλη του τμήματος ζωγραφικής με τον αντιπρόεδρο του συλλόγου μας Δημοσθένη Σεϊταρίδη

Συμμετοχή του Συλλόγου μας στην 2η Οικογιορτή της Νέας Αγαθούπολης

Την Κυριακή 1 Ιουνίου 2014 ο Σύλλογος μας και συγκεκριμένα το Τμήμα Ζωγραφικής – Καλλιτεχνικό Εργαστήριο συμμετείχε στη 2η Οικογιορτή Νέας Αγαθούπολης, μια εκδήλωση που οργανώθηκε από τον Φορέα Διαχείρισης Δέλτα Αξιού – Λουδία – Αλιάκμονα και την οικολογική οργάνωση της Πιερίας Μητέρα Γη.

Σ.ε μια πολύ όμορφη γιορτή οι παρισταμενοι καλωσορίσαν το καλοκαίρι. Επισκέπτες κατέφτασαν από διάφορες περιοχές της Πιερίας, αλλά και από τη Βέροια και τη Θεσσαλονίκη ενώ το Τμήμα Ζωγραφικής-Καλλιτεχνικό Εργαστή-

νημερώθηκε για τους ενεργούς μικροοργανισμούς και έγινε επιδείξη για το πώς μπορεί κανείς να μαγειρέψει φαγητό με την ενέργεια του ήλιου και μόνο. Οι επισκέπτες ξεναγήθηκαν στον υγρότοπο, έκαναν παρατήρηση πουλιών με κιάλια και τηλεσκόπια από το παρατηρητήριο, αλλά και βόλτα στον ποδηλατόδρομο με πόδηλατα που δαείστηκαν από τον Φορέα Διαχείρισης, ενώ τα παιδιά έπαιζαν και περιβαλλοντικά παιχνίδια

Η ημέρα ήταν αφιερωμένη στα αδέσποτα ζώα και γι αυτό, μεταξύ των συμμετεχόντων ήταν και τα φιλοζωικά σωματεία "Αργος" και "Συμμετέχω" της Κατερίνης, οι εκπρόσωποι των οποίων ενημέρωσαν για την κατάσταση των αδέσποτων ζώων στην πόλη. Όπως είπαν, υπάρχει σημαντικό πρόβλημα, παρά τις μεγάλες προσπάθειες των εθελοντών και το πρόγραμμα στέρωσης που εφαρμόζεται τα τελευταία χρόνια. Επίσης, η ομοιοπαθητικός κτηνίατρος Κυριακή Παπαδημητρίου μίλησε για την πολυεπίπεδη προσφορά των ζώων στον άνθρωπο και έπαιξε με τα παιδιά ένα βιωματικό παιχνίδι με ήρωες ζώα.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε η υπαίθρια έκθεση των φωτογράφων της Εφορείας Φωτογραφίας Ίριδα της Εστίας Πιερίδων Μουσών της Κατερίνης, οι οποίοι ξενάγησαν τους επισκεπτες στο τοπίο των Αλυκών Κίτρους, ενώ μας σύστησαν πολλά από τα πουλιά του Εθνικού Πάρκου Δέλτα Αξιού - Λουδία - Αλιάκμονα. Επιμελητής της Έκθεσης Φωτογραφίας ήταν ο Αντιπρόεδρος του Συλλόγου μας Δημοσθένης Β. Σεϊταρίδης ο οποίος είναι και μέλος του Δ.Σ της Εφορείας Φωτογραφίας της Ε.Π.Μ.

ρι του Συλλόγου μας εντυπωσίασε με τις καλλιτεχνικές δημιουργίες που κατασκεύασε υπό την καθοδήγηση του Καλλιτεχνικού Διευθυντή Γεωργίου Μαρκόπουλου.

Εκτός από το Τμήμα μας, στην οικογιορτή συμμετείχαν αλλοι 21 παραγωγοί και χειροτέχνες, οι οποίοι παρουσίασαν τη δουλειά τους: χειροποίητα κοσμήματα, βιολογικά φυτά, φυσικά καλλυντικά, γλυκά, μαρμελάδες, αλλά και πιρσκι και μπισκότα. Επίσης, ο κόσμος ε-

Ποντιακοί Μύθοι

Τ' αχούλ τη διάβολονος

Μίαν ο ήλον επαπαυονεύτεν με το να έτον μαναχός κ' είχεν αδελφόν.Επήεν 'ς θεόν κ'επαπαυονεύτεν άτον να δι' ατον άδειαν να υναικίζ.Ο Θεόν ντ'άποίνεν κ'έξερνεν ,εκούκσεν τον δάβολον κ'είπεν άτον, «Θέλω να λές με ,ο ήλον εψαλάφεσε με άδειαν να υναικίζ,ντο λες,να διγ' ατον ;».Ο δάβολον είπεν ατον , «δέβα έβγαλλ' την τάπα σ' εγώ δάβολος κ'εσυ θεός εμέν ερωτάς ντ' αφτάς;».Ατότε ο Θεόν κουκ'σεν τον αρχάγγελον Γαβρεήλ και είπεν και είπεν ατον: «Γαβρεήλ ο δάβολον με το γαιδουρι σ'ς σο τάδα το παιρ' κιαν' παει ,εσ'υ δέβα αποπαυκεσ',ακλόθα τον ,άμαν να μην ελέπ' σε και τέρεν ντο να λέει σιτα πάει».Αρχάγγελον έντον άφαντος και αποπαυκέσ' ατ' ακλοθά τον.Ο δάβολον σίτα επένεν 'ς έναν ορμίν ,τα' ορμίν είχεν απέσ'νερόν,ο γαιδαρον αμον το ειδεν το νερόν,διψασμένο πολλά έτον ,εκλίστεν κά και πίν'.Ατότε ο δάβολον είπεν τον γαιδαρον: «Γάιδαρε ,γάιδαρε,πία νερόν,ο Θεόν αν ευτάη έναν αχμαχλούχ και αχμαχλούχ και δι' άδειαν τον ήλον και υναικίζ,ά πλεθύν'νε 'ς σον κόσμον οι ηλ'και ά κάγ'νε τον κόσμον όλον και την ήν,νερόν άλλο κι ά βρήκ'ς να πίντς».Αρχάγγελον ατά όλα ετύπωσεν ατα'ς σο μυαλόν ατ' καλά κ'έτρεξεν επήεν'ς σον Θεόν.Ο Θεόν ερώτεσεν ατόν «ντο είδες ,ντ'εκ'σες σιτα επένεν'ς σο γεχούς κιάν ο δάαβολον;». «Σ' γεχούς κιάν ξάι κ'ελάλεσεν αμαν αμόν τ'επήρεν τον κατέφορον κ'εσέβεν 'σ' ορμίν απέσ' ο γάιδαρον ,είδεν το νερόν κ'έτρεξεν κ'εκλίστεν κά και επίνεν με την καρδιαν,έπινεν κ'εχόρταζεν,ο δάβολον εκ'σα τον έλεεν: «Γάιδαρε,πία ,πία,όσον θέλτς,ο Θεόν ανέν και το δι' άδειαν τον ήλον και γυναικίζ κ'ευτάη παιδιά ,ά πλεθύν'νε 'ς σον κόσμον απάν' οι ήλ' κι' καγν'νε όλον τον κόσμον , 'ς σην ην νερόν κι ά πομέν».Κι ατότε ο Θεόν είπεν , «ο δάβολον ορθά είπεν,κι πρέπ' να δίγω άδειαν τον ήλον.Κι ατα'πα επέμνεν απάν'ς σον κόσμον είνας ήλος.

Ο ΤΑΛΑΒΕΡΑΤΣΗΣ ΚΑΙ Τ' ΑΛΟΓΟΝ...

Σ' ση Γαράσαρις τα Χωρία έτον ένας τόπαμπάζος, Ταλαβέρατση έλεγαν ατον και μέτ' όλε πα τα χωρία επήνεν αλιοβερίσ'. Είχεν κ' έναν άλογον: Τρόγω τον Θεόν' αθε, ε σα ποδάρε φτερά είχεν, ατόσον και πολλά έτρεχεν. Εβάλνενα την σέλαν εκάλκεβεν και εγυροκλώσκουν όλε τα Χωρία. Όλ' εργόνηζαν' ατόν ας άσπρον τ' άλογον άμον τον αιγέρ.

Μίαν εκατίβεν 'ς σην Γαράσαριν ν' αγοράζ κάτ' χαίβασνε, επήρεν κ' επήεν κ' επήεν τ' άλογον 'ς σο Χάν, κι εεχπάστεν να πάει με τα ποδάρας σο Χαίβάν – παζάρ. Εποίκεν την δουλείαν ατ και σ'ολημέρα απάν επήεν 'ς σο Χάν να πέρ τ' άλογον και φεύ. Τερεί ντό να τερεί...Τ' άλογον πουδέν κέν. Πάει ερωτά τον Χαντήν, εκείνο πα ο μαυρόχαρον τιδέν κ' εξέρ.

Ατώρα ντο θα ευτάει κ' εξέρ. Εκάτσεν απάν σ' έναν λιθάρ και νουνίζ. Αναχάπαρα λαγκεύ και σκούτεν, «Ευγέν εξ' α σι Χάν και Τσαίζ, εκείν' π' επήραν τ' άλογο μ' θα φέρνα οπίσ'; Γιόκ' σαμ θ' εφτάγω, ίντουν εποίκεν ο συχωρεμένον ο Κύρ' ημ; Ατόνε θα έν το κρίμαν 'ς σην γούλαν' εσουν. Τελσήμ εφτάγοςας ατώρα, 'ς σα δύο ώρας θα κλώσκουμε, και έν εφμεν. Όντες εκλώστεν οπίς απάν 'ς σα δύο ώρας, εύρεν τ' άλογον δεμένον 'ς σο παθινήν' αθε ακί την τορπάν πα 'ς σο κιφάλ' ν αθε.

Επήρενα τ' εξέβεν έξ, 'ς ση Χανί την πόρταν κόφτνε την στράταν ατ, κάν παέντε έξ αγούρ, και ερωτούν' ατον, εμπροστά ας σα δύο ώρας έμνες 'ς σην Καίβενέν, κι έξαμε όντες είπτες πως έκλεψαν το χαίβάνης.

Ντο έτον εκείνο, ντ' εποίκεν ο Κύρ' τα και ντό θ' εποίνες εσύ, αν κ' εφέρναν τ' άλογος...ο Ταλαβέρατσης εχαμογέλασεν κάπος αγνά και λέει ατς. Ντο θ' εποίνα εγώ ατο γολάη δουλείαν έτον. Κάποτε, είπεν, έκλεψαν το γαιδίρ' τη Κυρούμ κ' εφέκαν το σεμέρ...Ε; Κι ο Κύρ'ς ντ' έποικεν, ερώτησαν οι αγούρ. Ντο ν' εποίκεν; Είπεν ατς ο Ταλαβέρατσης, Εφορτώθεν το σεμέρ κ' επήεν 'ς σο χωρίον....

Ατό θ' εποίνα κι εγώ...

Κ' εκάλκεψεν τ' άλογον ατ κ' εδόκενα στράταν....

ΙΣΙΟΛΕΞΟ ΝΟ 5

- 1) Κουράζομαι εύκολα.
- 2) Βγάζω τα υποδήματά μου.
- 3) Δεν θέλω να δουλέψω.
- 4) Παραμερίζω, απομακρύνομαι.
- 5) α) Πέφτω. β) Αραιώνω τα καλαμπόκια.
- 6) Κάνω αλεύρι με τα χέρια.
- 7) Έκαψα τον μουχλαμά στο τηγάνι.
- 8) α) Δουλεύω στον αργαλειό. β) Το αντίδωρο στην Εκκλησία.
- 9) Ψήνω ψωμιά στον Φούρνο.
- 10) Κάνω μεγάλες μπάλες από χόρτα (τσιαίρια).
- 11) Έχω ρίγος και πυρετό.
- 12) Δύο μέλη του σώματος (πληθυντικός).

Η λύση του προηγούμενου ισιόλεξου νο 4.

- 1) Αποδουλίζω, 2) Βαράσκουμαι, 3) Γλουπίουμαι, 4) Δρουνανίζω, 5) Εσκέρχουμαι, 6) Ζευγαρώνω, 7) Ηλιάσκουμαι, 8) α) Θαρρώ β) Θολώνω, 9) α) Ιδιάζω, β) Ιλίζω, 10) Κουμουλιάζω, 11) α) Λαίζω β) Λαρώνω 12) α) Μένω β) Μισίζω.

Ποντιακά Ανέκδοτα

Άλλο τον παλληκαράν μ'εφτάς

Ένας ποντυλέτες, ας ση ματσούκας τα χωρία, είχεν έναν χωράφ'σο βασιλακόν τη στράταν κεκά το επέγγεν σο Χαμψήκιον.Κάθαν ημέραν επέγγεν εγρίζευεν, για να τρανύν' το χωράφ'ν ατ. Και κάθαν βραδην που έρχουτουν 'ς σο σπιτ'ν ατ, η γαρή άτ ερώτανεν ατον «εριφ, πως επέρασες οσήμερον» Εκείνος ερχίνανεν..... τα πέντε κουρφίας 'σ σην παράν. «Ιστε οσήμερον εδέβεν απεκές ένας ατλής και τουφεκλής και κατ'εθέλεσεν να λέει με και να φεβερίζ'με, έσυρα εκατηβασα τον ας σ' άλογον ατ', εδώκα τον έναν τρανόν ξύλον και εδέβασα τον πλάν». Μιαν αλλομίαν, η γυναικατ' ενούντσεν. Αν ίσως και εν αέτς πως λέει , αγουτον θα εφτάγ'ν ατον έναν δουλείαν--- πρέπ' να δοκιμάζομ' ατον.'Αρ' έναν ημέραν εκείνος επήγεν σο χωράφ', η γυναικα τ' εφόρεσεν αγουρακά λώματα, επέρεν και έναν αγερλήν άλογον και εχπάστεν. Ταόμου εσούμωσεν ατον, εκείνος ας σο φόβον ατ' ερρούξεν το μακέλλ ας σα σέρα τ'. Όλαν κιάβουρ, είπεν, κελ πουρντά, έλα αδά, πίασον αγούτο το άλογον, είπεν ατον, κ' εκείνε επήγεν κάθεν μερέαν, εποίκεν την ανάγκην ατς , έκοψεν έναν φυλλωμένον κλαδίν, επήγεν εδώκεν ατο σα σέρα τ' και εσέγκεν ατον και ελαγίζεν το κλαδίν απάν ση γαμαριαίαν ατς, να μη τρώγ'ν ατο τα μυίας. Και εκείνε εκαβάλκεψεν το άλογον ατ'ς και εδέβεν πλαν. Ας σο βράδον, όντες έρθεν ο άντρας ατς ζαν ερώτεσεν ατον. _ Έ γαρή, οσήμερον έρθεν ένας αφορισμένος Τούρκος, άλλο τιδεν κ εγροίκσεν να εφτάει, είπεν επήγεν εποίκεν ,παρεξ και οσπιτί, την ανάγκην ατ' και εδώκεν σα σεραμ' έναν κλαδίν να διώχνω τα μυίας να μη τρώγν ατο .Άμα εγώ το ρακάν επιδέβεν 'κ επιδέβεν ο άπιστον, εφέκα το και έφσαν ατο τα μυίας. Η γαρή άλλο υπομονήν 'κ επόρεσεν να εφτάει, εγέλασεν. _Ναιπουτση, είπεν, ντο γελάς. ___Άκσον, είπεν κ' εκείνε, άλλο τον παλληκαράν μ'εφτάς, αρ' ατος εριφς εγώ έμνε

Σύρω σας έμπρα τ'

Έναν βράδον ίνας ποπάς εγέντον μισαφίρτς, σ' ινός εφτωσέσας σ' σο σπιτ'. Η μάρσα όμπως εζούμωνεν και ερχίνενσεν να φέν' τα λαβασια απάν' σο σάτζ', να τρώγνε τα παιδιά τα, το πρώτον το λαβάς, εθέκεν εμπρα σον ποπάν, π' έτρωγεν το φουρνικένεν την τζιορβάν με το ψωμίν. Ο ποπάς «σ' σα δύο βούκας» εδέβασεν ατο κά. Έβαλεν κι' άλλα δύο λαβάσια η γαρή, για τα παιδί ατο'. Ο ποπάς έφαγεν κ' εκείνα. Τα παιδιά τα μαύρα τα πεινασμένα, απλώνε τα σερόπ' ατουν να παίρνε έναν λαβας άμαν πού να προφτάνε. Ο ποπάς, ας' σο σάτζ και σο στόμαν ατ'.... Τα παιδιά άλλο 'κι εταγάνεψανε ερχίνεσαν να κλαίγνε. Η γαρή εστεναχωρέφτεν. ___Κομενόχρονα, είπεν σουσέστε!... Α θα σύρω σας έμπρα σον ποπάν και τρώει κ' εσάς!....

1	N					K					I
2	Ξ					O					
3	O					Y			I		
4	Π					A			Ω		
5	P					P					Ω
6	Σ					Λ			Ω		
7	T					I		Ω			
8	Y				Ω		Y				A
9	Φ						Ω				
10	X					A		Ω			
11	Ψ						I				
12	Ω			A		Ω			A		

Από το άρμπουμ της Τιαγιάς

Ταξίδι στο χρόνο μέσα από το πλούσιο φωτογραφικό αρχείο του συλλόγου μας.

Τερζάντι(ξαδέρφια)

Κώστας Μητάκος Ανάστα και Ανδρέας (Τερζάντι)

Κώστας Πουλικίδης, Αντωνιάδης Χρήστος, Κώστας Τερζίδης, Σταύρος Τερζίδης, Ηρακλής Τερζίδης

Οικογενειακή φωτογραφία

Απόγονοι του Ηρακλή Τερζίδη

Πάσχα 1944 ο Κώστας Τερζίδης με τη λύρα

Πάσχα στην Κατερίνη 1954

Αρχείο : Σούλα Τσακίριδου - Τερζίδου

Μικρά Νέα του Χωριού μας

Την Κυριακή 27 Ιουλίου θα επισκεφθούν το χωριό μας τριάντα (30) καθηγητές και δάσκαλοι χορού από διάφορες χώρες του κόσμου και από την Ελλάδα, με σκοπό την καταγραφή των Οφίτικων χορών και της Οφίτικης παράδοσης. Εκτενέστερα θα αναφερθούμε γι' αυτήν την επίσκεψη στο επόμενο φύλλο της εφημερίδας μας.

Αρκετές ζημίες υπέστη το σπίτι της κ. Χρυσούλας Παπαδοπούλου μετά από πυρκαγιά που εκδηλώθηκε σε αυτό. Οι κάτοικοι του χωριού μας δείχνοντας για μια ακόμη φορά την ευαισθησία τους για παρόμοιες περιπτώσεις, με την οικονομική τους συνδρομή μετά από έρανο που έκαναν οι κυρίες του φιλοπώχου ταμείου του χωριού μας, βοήθησαν άμεσα για την αποκατάσταση μέρους των ζημιών.

Νέος πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου του χωριού μας μετά τις αυτοδιοικητικές εκλογές του Μαΐου. Ο κ. Λεωνίδα Ζανέτας θα είναι ο νέος πρόεδρος του τοπικού συμβουλίου Νέας Τραπεζούντας από τον ερχόμενο Σεπτέμβριο και για την επόμενη πενταετία, και διαδέχεται τον απερχόμενο πρόεδρο και μη υποψήφιο σε αυτές τις εκλογές κ. Κωνσταντίνου Πετρίδη ο οποίος μετά από πολύχρονη παρουσία και προσφορά στα κοινά του χωριού, παραδίδει την σκυτάλη της τοπικής αυτοδιοίκησης στον νεοεκλεγέντα πρόεδρο κ. Λεωνίδα Ζανέτα, ο οποίος εκλέχθηκε με τον συνδυασμό του επανεκλεγέντα και νυν Δημάρχου Κατερίνης κ. Σάββα Χιονίδη.

Η τεχνική εταιρεία που ανέλαβε το αποχετευτικό έργο του χωριού μας, αρχές Ιουνίου έκανε και τις τελευταίες επιστρώσεις με ασφαλτό στο скаμμένα κομμάτια των δρόμων που ταλαιπωρούσαν για πολύ καιρό τους κατοίκους και επισκέπτες του χωριού.

Με πρωτοβουλία του Δήμου Κατερίνης γίνεται νέα γεώτρηση για την ανεύρεση πόσιμου νερού για να λυθεί ένα χρόνιο πρόβλημα που ταλαιπωρεί τους κατοίκους της Νέας Τραπεζούντας και του Κ. Αγιάνη.

Το παράπονο του γέροντα Του Θεμιστοκλή Β. Γιανταμίδη

Στου γηροκομείου την αυλή πάνω σε ένα παγκάκι
Κάθεται ολομόναχο θλιμμένο γεροντάκι.
Σκέπτεται όσα έκανε όλα αυτά τα χρόνια
Και βλέπει πως κατάντησε σ' αυτήν την καταφρόνια.

Ευτυχισμένοι ζούσανε αυτός και η φαμελιά του
Η όμορφη γυναίκα του, τα δυο τα παιδιά του.
Αυτός και η γυναίκα του δεν χόρταιναν δουλειά
Θέλανε τα παιδιά τους να ζούσανε καλά.

Γι' αυτό και τα μορφώσανε από το υστέρημά τους
Καμάρωναν που γίνονταν σπουδαία τα παιδιά τους.
Κουράγιο βρε γυναίκα μου ώσπου να μεγαλώσουν
Είναι παιδιά πολύ καλά θα μας το ανταποδώσουν.

Τα δυο παιδιά σπουδάσανε στην Αμερική, όπου και
Έκαναν οικογένεια, και μείνανε εκεί.
Από την στεναχώριά τους πριν κλείσει ένας χρόνος
Πέθανε η γυναίκα του και μένει ο γέρος μόνος.

Ζήτησε στο αγόρι του να πάει ο καημένος
Θυμάται τι του απάντησε:
Πατέρα πολλά μας έκανες και σ' ευχαριστούμε
Μα είναι δύσκολα εδώ με γέροντα να ζούμε.

Ο γέρος του απάντησε: Να έχετε την ευχή μου
Και εγώ θα έβρω μια γωνιά στο άλλο το παιδί μου.
Μα όταν το ανέφερε στην κόρη μια μέρα
Εκείνη του απάντησε δεν γίνεται ΠΑΤΕΡΑ.

Σπίτι μεγάλο έχουμε η κόρη καμαρώνει
Μα όσα μέτρα μείνανε το κάναμε σαλόνι.
Πόσο ο γέρος λαχταρά να' ναι με τα παιδιά του
Να' χει τα εγγονάκια του πάνω στα γόνάτα του.

Αυτή η σκέψη η γλυκιά τον γέρο αποκοιμίζει
Του ιδρύματος η ερημιά όμως τον τριγυρίζει.
Ο γέρος κοιμήθηκε με πρόσωπο θλιμμένο
Την άλλη μέρα το πρωί τον βρήκαν ΠΕΘΑΜΕΝΟ.